

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EBA HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ: YOZGAT İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Düriye Aydan DEMİRÇELİK

TOKAT

Temmuz, 2019

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EBA HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ: YOZGAT İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Düriye Aydan DEMİRÇELİK

Danışman: Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR

TOKAT

Temmuz, 2019

JÜRİ İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Düriye Aydan DEMİRÇELİK'in Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Hakkındaki Görüşleri: Yozgat İli Örneği adlı çalışması 27.06.2019 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR

Üye: Dr. Öğr. Üyesi İsa TAK

İmza
Başkan: Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK
Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR
Üye: Dr. Öğr. Üyesi İsa TAK

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

26.08.2019
Doç. Dr. Kerem KILIÇER
Enstitü Müdürü

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasını “intihali engelleme” programı ile taradığımı, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: .../07/2019

Düriye Aydan DEMİRÇELİK

İmza

ÖNSÖZ

Hayatın kendi dinamiğinde gelişimi görmek kaçınılmazdır. Özellikle içerisinde bulunduğumuz teknoloji çağında her dakika bir teknoloji atılımıyla karşı karşıyız. Yaşamımızın odak noktası haline gelen teknoloji her alanı etkilediği gibi eğitim sistemini de etkilemiştir. Eğitimde teknolojinin kullanımı hem ülkemizde hem yurt dışında okulların hizmetine sunulmuştur. Ülkemiz bu anlamda FATİH projesiyle eğitimde teknolojiyi, eğitim sistemimizin içerisinde öğretmen ve öğrencilere sunmuştur. Özellikle Fatih projesinin önemli bir bölümünü oluşturan EBA öğrencilere ve öğretmenlere dersi daha verimli işlemleri için imkanlar sunmaktadır.

Araştırmamızda Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'yı kullanımlarına yönelik çok yönlü görüşleri alınarak eğitim teknolojileri hakkında bilgi edinmek hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda ülkemizde yer alan öğretmenlerin sınıflarda yer alan büyük yeniliğe yönelik her ifadeleri bize proje hakkında analiz yapma imkanı sunmaktadır.

26 /07/2019

Düriye Aydan DEMİRÇELİK

TEŞEKKÜR

Günümüzde bilginin ve bilimin önemi yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu araştırmamda bana doğru bilgiye ve bilimin gerçekliğine ulaşabilmem için her zaman yanımda olan, emeklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve engin tecrübelerini benimle paylaşan tanımaktan onur duyduğum, saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR'e sonsuz teőekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın detaylarında bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan çalışmalarımnda yol gösteren değerli hocam Dr. Öğr. üyesi Őevki BABACAN'a ve değerli arkadaşım Arş. Gör. Abdulkerim DEMİR'e teőekkürü bir borç bilirim.

Araştırma sürecinde bulguları elde etmem için samimi cevaplarıyla bana yardımcı olan görüşme yaptığım kıymetli öğretmen arkadaşlarıma destekleri için ayrıca teşekkür ederim.

Hayatın içerisindeki koşturmada ailemizin desteği büyük önem arz etmektedir. Bu yolculukta bana destek olan en başta değerli babam Adnan DEMİRÇELİK'e, sevgili annem Fadime DEMİRÇELİK'e ve hayatımdaki yeri her zaman benim için en önde olan biricik kardeşim Gülru Türkan DEMİRÇELİK'e minnetlerimi sunuyorum.

Tokat, Temmuz 2019

Düriye Aydan DEMİRÇELİK

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EBA HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ: YOZGAT İLİ ÖRNEĞİ

Demirçelik, Düriye Aydan

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Eren Yürüdür

Temmuz 2019, xii + 60 sayfa

Teknoloji her alanda ve sürekli ilerleme ve değişim gösterdiğinden teknolojinin derslerde bir araç olarak kullanılması bireyin küresel dünya ile iletişimini güçlü kılmaktadır. Okullarda öğrenme-merkezli uygulamalara ağırlık veren eğitim reformlarının uygulanmasında bir katalizör görevi yapan teknoloji artık öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin sınırlılıklarını en aza indirgeyerek, zaman ve mekan gibi birçok sınırlandırmayı da ortadan kaldırmıştır. Öğrencilerin eğitsel faaliyetlerinin bireysel ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılması, bilginin inşa edilmesi ve yeniden yapılandırılması gibi öğrenmeye yönelik ihtiyaçlara büyük ölçüde katkı sağlayan teknoloji hızla okullara entegre olmaya devam etmektedir.

Öğrencilerin eğitsel faaliyetlerinin bireysel ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılması, bilginin inşa edilmesi ve yeniden yapılandırılması gibi öğrenmeye yönelik ihtiyaçlara büyük ölçüde katkı sağlayan teknoloji hızla okullara entegre olmaya devam etmektedir. İşte tam da bu noktada Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim sistemini ileri teknolojilerle kaynaştırmak, yeniliklerle desteklemek, ölçüp değerlendirerek sürekli geliştirmek, bilişim teknolojilerini en üst düzeyde kullanarak öğrenci merkezli ve proje tabanlı eğitimi sağlamak amacıyla FATİH Projesi adı verilen ulusal bir proje başlatılmıştır.

Bu kapsamda FATİH Projesi, Türkiye genelinde, pilot uygulamaları yapılmış olan ve 2010 yılından sonra yaygınlaştırılmaya çalışılan bir eğitim projesidir. Bu projede kullanılan teknolojilerin başında EBA gelmektedir. Bu çalışma, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında, Yozgat ili ve ilçelerinde FATİH Projesi’nin uygulandığı

okullardaki sosyal bilgiler derslerinde, Fatih Projesi, bileşenlerinden olan EBA'ya ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın evrenini, Yozgat'ta FATİH Projesi'nin uygulandığı okullardaki 194 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışmadaki veriler tarama modeli kullanılarak ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan bulgular uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmış olan açık uçlu sorular aracı ile elde edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Fatih Projesi, EBA

ABSTRACT

OPINIONS OF SOCIAL STUDENTS TEACHERS ON THE EBA BY THE COMPONENTS

Demirçelik, Düriye Aydan

Master's Thesis, Division of Social Studies Education

Supervisor: Prof. Dr. Eren Yürüdür

July 2019, xii + 60 pages

Since technology is constantly evolving and changing in every field, the use of technology as a tool in the lessons strengthens the communication of the individual with the global world. As a catalyst for the implementation of educational reforms that focus on learning-centered practices in schools, technology has now eliminated many limitations such as time and space, minimizing the limitations of learning and teaching activities. Technology, which greatly contributes to learning needs, such as structuring the educational activities of students in line with their individual interests and needs, building and restructuring knowledge, continues to rapidly integrate into schools.

Technology, which greatly contributes to learning needs, such as structuring the educational activities of students in line with their individual interests and needs, building and restructuring knowledge, continues to rapidly integrate into schools. It is exactly at this point to fuse with the education system by the Ministry of National Education in Turkey advanced technology, promote the innovation, continuously improve by measuring and evaluating, student-centered, using the highest level of information technology and project-based national given the Fatih Project name projects to provide training began.

Fatih Project, in Turkey, having been piloted and is an educational project aimed to spread after 2010. Smart board and tablet computers are among the technologies used in this project. It is noteworthy that there is no study on the use of smart board and tablet computers in social studies courses. This study reveals the opinions of teachers about the smart board and tablet computers in the social studies courses in the schools

where the FATİH Project is implemented in Yozgat and the districts in the 2018-2019 academic year. The universe of this study is the social studies teacher in the schools where FATİH Project is implemented in Yozgat. The data in this study were carried out with a screening model, taking into account the current situation. The findings of the study were tried to be obtained by open-ended questions prepared by the researcher in accordance with expert opinions.

Keywords: Social studies, Fatih Project, EBA

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ İMZA SAYFASI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ETİK SÖZLEŞME.....	ii
ÖNSÖZ	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Önemi	13
Sayıtlar.....	13
Sınırlılıklar	14
Tanımlar.....	14
BÖLÜM II	15
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	15
Fatih Projesi ve Teknoloji Kullanımı.....	15
Donanım ve Yazılım Alt Yapısı	17
E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi	17
Öğretim Programlarının Etkin Bilişim Teknolojileri ile Kullanımı	18
Bilişim Teknolojileri Kullanımı İçin Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim	19
Bilinçli, Güvenilir, Yönetilebilir ve Ölçülebilir Bilişim Teknolojileri ve İnternet Kullanımı	20
Fatih Projesinin Hedefi ve Uygulama Aşamaları	21
Fatih Projesi'nin Maliyeti	23
Fatih Projesi'nin Amacı	24
Sosyal Bilgiler Dersi	24
Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları	27
Sosyal Bilgilerde Bilgisayar Destekli Eğitim	29

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	31
BÖLÜM III	34
YÖNTEM	34
Araştırma Modeli	34
Evren ve Örnekleme	34
Veri Toplama Süreci	34
Verilerin Çözömlenmesi	35
BÖLÜM IV	36
BULGULAR.....	36
BÖLÜM V	51
TARTIşMA	51
BÖLÜM VI.....	56
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
Sonuçlar	56
Öneriler	57
KAYNAKÇA.....	60
EKLER.....	66
Ek 1. Özgeçmiş	66

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular Tablosu	36
Tablo 2. Öğretmenlerin Buldukları Kurumda Eğitim Teknolojisi Kullanım Durumları	38
Tablo 3. Öğretmenlerin Teknoloji Alanında Yapılan Çalışmaları Takip Durumları	39
Tablo 4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitime Katılım Durumları	39
Tablo 5. Öğretmenlerin EBA İçeriklerini Kullanım Durumu.....	41
Tablo 6. Öğretmenlerin Kullanılan Uygulamaların Özellikleri Hakkındaki İfadeleri....	41
Tablo 7. EBA Kullanımında Sınıf Düzeyinde Verim Alma Durumları	42
Tablo 8. EBA Kullanımına Yönelik Yaşanılan Teknik Problemler	43
Tablo 9. EBA’da Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri.....	44
Tablo 10. EBA Sosyal Bilgiler Dersi Kazanım Durumları	45
Tablo 11. EBA Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarıyla Uyumuna Yönelik Sorunlara Çözüm.....	45
Tablo 12. EBA Kullanım Sıklığı ve Kullanılan İçerik Hakkında.....	46
Tablo 13. EBA Uygulamasının Kazandırdığı Beceriler	47
Tablo 14. EBA Platformu İçerisinde Bulunan Ulusal veya Uluslararası Projeye Katılım Durumu	48
Tablo 15. EBA Hakkında Olumlu Veya Olumsuz Görüşler	49
Tablo 16. EBA’ ya Yönelik Beklentiler	49

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt. : Aktaran

BT: Bilişim Teknolojileri

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

FATİH Projesi : Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

PC: Kişisel Bilgisayar

YEGİTEK: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

NCSS: Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

KYT: Kavram Yanılgısı Testi

FBTÖ: Fen Bilgisi Tutum Ölçeği

EDİ.: Editör

WEB: Ağ

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

LGS: Lise Giriş Sınavı

s. :Sayfa

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem Durumu

Son yüzyılda insan hayatının bir parçası haline gelen teknoloji, insanlığa her alanda ve her yerde kolaylık sağlamaktadır. Bu alanların en önemlilerinden birisi de eğitim ve öğretimdir. Eğitim öğretimde teknoloji kullanımının, öğrencilerin derslerde öğrendiklerinin büyük ölçüde kalıcı olmasını sağladığı düşünülmektedir.

Bilim insanları da derslerde kullanılan eğitim teknolojilerinin ve araç gereçlerin eğitimde çok önemli bir yerinin olduğunu, dersleri bu materyallerle işlemenin öğrencilerin derslerde öğrendiklerinin kalıcılığında büyük etkisi olduğunu belirtmektedirler (Kurtde, 2008, s. 49).

Örneğin tarih, konu itibariyle eski zamanlarda yaşanan bir takım olaylardan ve tarihlerden oluştuğundan sınıfta öğrencilerin anlamakta zorlandığı soyut bir ders olarak belirtilmektedir. Geçmiş bugüne getirerek, öğrenciler için bu dersi daha anlaşılır ve zevkli kılmak mümkündür. Bunun için de, yollar, köprüler, saraylar ve kaleler gibi tarihsel çevrenin; geçmişten kalan para, kılıç, ferman vb. çeşitli tarihsel nesnelerin kullanılabilmesi belirtilmektedir (Demircioğlu ve Turan, 2012, s. 5).

Son yıllarda öğrencilerin zihninde öğrenmeyi ve bilginin kalıcılığını sağlamak amacıyla bir takım projeler geliştirilmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de eğitim ve öğretimi geliştirmek için 2010 yılında başlatılmış olan Fatih Projesi (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) hakkında çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Yapılan çalışmalarda;

Fatih Projesinin eğitimde olumlu sonuçlar alabilmesi için, öğretmenlerimizin uluslararası seviyede bilgi teknolojilerine hakim olmaları gerekmektedir. Bu konu ışığında eksiklikler olduğu göze çarpmaktadır. Öğrencilerde teknolojiye karşı sınıflarda olumlu tutum oluşturmak öğretmenin görevidir. Öğretmenlerimizin örnek teşkil etmeleri ve bilgi düzeylerini arttırmaları gerektiği görülmektedir (Çağlar, 2012).

Duran (2012), "Öğretmen ve Öğrenci Rollerinin Yeni Eğitim Teknolojileri Karşısındaki Konumu" adlı çalışmasında hayatımıza giren teknolojinin eğitim öğretim faaliyetlerini etkilediği tezini teyit etmiştir. Buna göre öğretmenin işlevi, bilgiye kaynaklık etmekten çıkarak öğrencinin bilgiye ulaşmasına rehberlik yapmaya dönüşmüştür. Bunun anlamı, teknoloji sayesinde artık öğretmen merkezli eğitimden öğrenci merkezli eğitime geçilmekte olduğudur. Zira öğrenciler artık kendi başlarına bilgiye ulaşip gerekli araştırmalarını yapabilmektedirler. Bu durumun, eğitimcileri eski alışkanlıklarını terk etmeye zorlamaktadır.

Bağcı (2013)'nın Fatih Projesi'nde yer alan akıllı tahtaya yönelik ortaöğretim öğrencilerinin görüşleri üzerine yaptığı incelemede, akıllı tahta kullanımına ilişkin seviyelerin orta olduğu ve bunun sınıf, cinsiyet gibi değişkenlerde farklılık göstermediği ortaya konulmuştur.

Karakaya (2013)'nin, Fatih Projesi pilot uygulamasında yer alan kimya öğretmenlerinin bilgisayar alanındaki bilgilerini ölçmek üzere yapılan çalışmada, kimya öğretmenlerinin öz-yeterliliklerinin yüksek olmadığı ve bunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı ancak lisans ve yüksek lisans mezunları arasında bir farklılık görüldüğü tespit edilmiştir.

Kıralı (2013), Fatih Projesi kapsamındaki Tablet-PC uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri üzerine yazdığı yüksek lisans tezinde, öğrencilerin derslerde tablet kullanımının olumlu olduğu görüşünde olduklarını ortaya koymuştur.

Kocaoğlu (2013)'nin Kayseri ilinde lise öğretmenlerinin Fatih Projesi teknolojilerini kullanmaya yönelik öz-yeterlilik inançları üzerine yaptığı bir çalışmada ise, öğretmenlerin öz-yeterlilik inançlarının orta düzeyde olduğu ve bunun mezun oldukları fakülte türü, kıdem farkı ve yaşa göre anlamlı farklılık oluştururken cinsiyete göre bir farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir.

Koçak (2013), Erzincan ilinde Fatih Projesi kapsamındaki etkileşimli tahta uygulamalarına yönelik öğretmen tutumlarını incelediği çalışmasında, öğretmenlerin etkileşimli tahta kullanımını genel olarak olumlu bulduklarını ve bunun kullanım sıklığı haricindeki değişkenlerde farklılık göstermediğini belirtmiştir.

Pamuk, Ergun, Çakır, Yılmaz ve Ayas (2013), “Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısıyla Tablet PC ve Etkileşimli Tahta Kullanımı” adıyla birlikte yürüttükleri bir çalışmada, FATİH projesinin yürütüldüğü okullarda görev yapan öğretmen ve eğitim-öğretim alan öğrencilerin bakış açılarına göre projeyi değerlendirmeye çalışmışlardır. FATİH projesi pilot okul uygulamalarında ortaya çıkan gelişmeleri ve sorunları incelemek amacıyla araştırma yapılmıştır. Yapılan çalışmada Samsun, Kayseri, İzmir ve Yozgat illerinde 11 proje okulu seçilerek öğretmen ve öğrencilerin görüşleri birçok araştırma yöntemi aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda öğretmen ve öğrencilerin tutumları ve teknolojiyi kullanma durumları yakından takip edilmiştir. Projeye yönelik eksiklikler ortaya çıkarılmıştır.

Bulgulara göre, etkileşimli tahta ile ilgili genel olarak olumlu bir tutum ve belirli oranda bir kullanım söz konusu iken, tablet bilgisayarların kullanımının çok düşük düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Çalışmanın önemli bulguları arasında ayrıca, teknolojik sorunların yanı sıra içeriklerin eksik olması ve öğretmenlerin proje kapsamında sağlanan teknolojilerin kullanımı konusunda pedagojik ve mesleki yönden desteğe ihtiyaç duydukları gibi konular da yer almıştır.

Fatih Projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algılarının araştırıldığı, Salman (2013)’in çalışmasında, öğrencilerin teknolojilerde yer alan eğitsel içeriklerin öğrenmeyi kolaylaştırdığı yönünde bir algı içinde olduklarını saptamıştır.

Yeni Palabıyık (2013) da hizmet içi İngilizce öğretmenlerinin teknolojiye uyum sağlamaya ilgili öz-yeterlilik inanışlarını incelemiş ve öğretmenlerin bu konudaki inanışlarının yüksek seviyede olduğunu belirtmiştir.

Yörük (2013) de, resmi ve genel liselerde bulunan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin teknolojiye karşı tutumları ve Fatih Projesi’ni kullanım düzeylerine ilişkin görüşlerini incelemiş ve genelde teknolojiye ve onun getirilerine karşı olumlu tutum içindeyken Fatih Projesi kullanım düzeyinde anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir.

Banoğlu, Madenoğlu, Uysal ve Dede (2014) tarafından gerçekleştirilen “FATİH Projesine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmada, FATİH projesi hakkında öğretmenlerin düşünce ve tecrübelerini çok yönlü olarak ortaya koymayı

hedeflemiştir. Araştırma için Eskişehir İl Merkezinde FATİH projesinin uygulandığı 3 pilot ortaöğretim kurumu seçilmiştir; bu kapsamda 17 öğretmen ile görüşme yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin etkileşimli tahtaları büyük oranda kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, etkileşimli tahta gibi teknolojik araçları, hedeflere ulaşmak için bir araç olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca etkileşimli tahtaların, amacı yönünde kullanılmadığı durumlarda zaman kaybı oluşturduğu belirtilmiştir. Fatih Projesi'nin öğretmenler arasında işbirliği oluşturmaya katkı sağladığının belirlendiği araştırmada ayrıca bu projenin başarılı olmasının önkoşullarından biri olarak, öğretmenlerin bu teknolojileri kullanmaya istekli ve öğrenmeye hazır olmalarının gerekliliği belirtilmiştir.

Birişçi ve Uzun (2014), “Matematik Öğretmenlerinin Derslerinde Etkileşimli Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında, Artvin’de liselerde görev alan matematik öğretmenlerinden 14’ü ile gerçekleştirilen görüşmelerde toplanan veriler değerlendirilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlere, teknolojinin eğitim sürecine etkileri üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda matematik dersine yönelik olumlu yönleri ve olumsuz yönleri, öğretmenlerin derslerde akıllı tahtaları ne ölçüde kullandıkları ve eğitimde teknoloji kullanımı esnasında karşılaştıkları sorunlar hakkında sorular sorulmuştur.

Alınan cevaplara göre öğretmenler, matematik dersinde bu teknolojilerden genellikle görselleştirme ve soyut kavramların somutlaştırılması konusunda yararlandıklarını belirtmişlerdir. Sonuçlara göre öğretmenler ayrıca daha kısa zamanda daha çok test çözmek için de bu teknolojiyi kullanmışlardır. Ancak öğretmenler, etkileşimli tahta gibi eğitim teknolojilerinde alt yapı sorununa bağlı olarak oluşan teknik sıkıntılar ile öğretmenlerin bu teknolojilerden yararlanabilme becerilerini dezavantaja çevirmektedir.

Güvendi (2014), “Millî Eğitim Bakanlığı’nın Öğretmenlere Sunmuş Olduğu Çevrimiçi Eğitim ve Paylaşım Sitelerinin Öğretmenlerce Kullanım Sıklığının Belirlenmesi” adlı çalışmasında, öğretmenlerin EBA’dan ne derece faydalanabildiklerini ve paylaşımlarda bulduklarını ölçmektedir. Çalışmada yöneltilen anket sorularıyla sitenin bölümleri, amacı, işlevselliği ve sosyal medya bileşenleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Site için bir rehber niteliği taşıyacak şekilde

tasarlanan çalışma, ilave olarak öğretmenlerin siteyi kullanım sıklığını belirlemeyi de hedeflemiştir.

Araştırmaya göre öğretmenler EBA'yı nadiren kullanmaktadırlar. Yine, büyük çoğunluğunun sosyal medya hesabı bulunmasına rağmen öğretmenler, sosyal medyada EBA'yı takip etmemektedirler. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin genellikle bilgi almak için yararlandıkları EBA sitesinde en fazla haberleri okuduklarını ortaya çıkarmıştır. Sonuçlara göre öğretmenlerin EBA'da en az yaptıkları işlem ise, dosya paylaşımıdır. Araştırma sonucunda, okullarda düzenlenecek yarışma ve etkinliklerle, öğretmenlerin EBA'yı kullanma sıklıklarının arttırılabileceği tahmin edilmiştir.

Hörküç (2014), İstanbul'da Fatih Projesi'nin uygulanmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini incelediği çalışmada, tablet bilgisayar ve etkileşimli tahta arasında etkileşim kurulamadığını, tablet bilgisayarların derslerde kullanılmadığını ve teknik destek gibi sebeplerle Fatih Projesi'nin tam olarak faal olmadığını belirtmiştir.

Fatih Projesi kapsamında pilot olarak belirlenen okullarda görev yapan öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) öz yeterliliklerinin incelendiği, Karataş'ın (2014) çalışmada sonuçlar orta ve ileri düzey olarak olumlu olarak görülmüştür. Genç, bekâr ve bilgisayara sahip olan öğretmenlerin kendilerini daha yeterli hissettikleri ortaya konulurken içerik ve program alt yapısı projenin eksikliği olarak saptanmıştır.

Özel (2014), sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranışlarını ölçmeyi amaçlayan bir çalışma yapmıştır. Çalışmada öğretmenlerin 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde tarih ünitelerinin öğretiminde teknoloji kullanım durumlarını belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada 2011-2012 eğitim öğretim yılında Kütahya ilinde görev yapan 127 sosyal bilgiler öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmada; öğretmenlerin teknoloji kullanımını gerekli ve yararlı bulduğu, cinsiyetin teknoloji kullanımında fark oluşturmadığı, kıdemin artmasıyla teknoloji kullanımının da arttığı ve özel okullarda derslerde daha fazla teknolojik araç gereç kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Sayır (2014)'ın İngilizce derslerinde kullanılan akıllı tahtalara karşı öğretmen ve öğrenci tutumları ve akıllı tahta kullanımının İngilizce konuşma becerisinin öğrenilmesi

ve öğretilmesi üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında akıllı tahtalara karşı öğretmen ve öğrenci tutumlarının olumlu olduğu ve İngilizce konuşma becerisini de olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Alabay (2015), “Ortaöğretim Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında, EBA üzerine lise öğretmeni ve öğrencilerinin fikirlerine başvurularak kullanımlarına göre tutumlarının analizi yapılmıştır. Yapılan araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Sultangazi ilçesinde Fatih Projesi kapsamına alınan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı beş ortaöğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya bu okullarda çalışan 12 farklı branşta görev yapan 208 lise öğretmen ile 211 lise öğrencisi katılmıştır.

Araştırma sonucunda EBA'nın, öğretmenler tarafından etkili ve verimli bir şekilde çoğunlukla kullanılmadığı belirlenmiştir. EBA kullanımının düşük düzeyde olmasında, araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mesleki deneyim ve öğrenim durumu gibi değişkenler açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır. Ancak bazı branşlarda, EBA kullanımının anlamlı düzeyde farklılık ortaya çıkardığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada bu anlamlı farklılığın, çoğunlukla FATİH Projesi ile ilgili gerekli bilgilere sahip olan öğretmenler lehine olduğu belirtilmiştir. Kendini yetiştiren ve teknolojiye ilgisi olan öğretmenlerin EBA'yı kullanma durumlarının diğer öğretmenlere göre daha aktif oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırmada ayrıca öğretmenler, EBA ile ilgili olarak kendilerine yeterli bilgi ve eğitimin verilmediğini, ders içeriği olarak hazırlanan içerik ve dokümanların sınırlı veya yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. EBA ile ilgili öğrencilerden alınan görüşler incelendiğinde ise cinsiyet, sınıf ve tablet-pc kullanma yeterlilikleri açısından anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık öğrencilerin derslerde EBA kullanma sıklıklarına ilişkin görüşleri dikkate alındığında, sadece tarih ve fizik derslerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Altın ve Kalelioğlu (2015)' nun, “Fatih Projesi ile ilgili Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında, Ankara da bulunan öğretmen ve öğrencilerin FATİH projesine yönelik görüşleri ele alınmıştır. 5 seçilmiş okulda görev yapan 65 öğretmen ile eğitim alan 520 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın analizi öğretmen ve

öğrencilerin görüşlerinin anket yardımıyla alınmasıyla FATİH projesinin analizi elde edilen veriler üzerinden yapılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda öğrenciler; FATİH projesinin eğitime katkısı olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca etkileşimli tahta ve tablet PC'ler için sağlanan internetin çoğu siteye girme konusunda kısıtlı; girilebilen sitelerde ise ders içeriklerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Etkileşimli tahta ve tablet PC'nin, dersin işleyişini bozduğunu ve dağıtılan tablet bilgisayarların kolay arızalandığını belirtmişlerdir. EBA web sitesinin ise yaşlarına uygun olmadığını ve bu teknolojik uygulamaların kullanımı konusunda özellikle öğretmenlere eğitim verilmesi gerektiğini de görüşlerine ilave etmişlerdir.

Aynı çalışmada öğretmenler de, öğrenciler gibi FATİH projesinin eğitime katkı sağlamadığı ve EBA içeriğinin yetersiz olduğu konularında benzer düşünceleri dile getirmişlerdir. Dağıtılan tabletlerin ise eğitim amaçlı kullanılmadığını; bunun da dikkat dağıtmaktan ve öğrencileri dersten uzaklaştırmaktan başka bir işlevi olmadığını belirtmişlerdir. Yine öğrencilerin, EBA web sitesinin etkili bir biçimde kullanılabilmesi için kendilerinin EBA kullanımı konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğu konusundaki görüşlerini paylaşmışlardır.

Keleş ve Turan (2015) “Öğretmenlerin Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Hakkındaki Görüşleri” adlı çalışmalarında, öğretmenlerin FATİH projesi hakkında görüşlerini belirlemeye yönelmişlerdir. Araştırmada ayrıca FATİH Projesi ile ilgili problemler hakkında bilgi alınmış ve çözüm odaklı veriler elde edilmiştir. Araştırmada, Trabzon ilindeki seçilmiş liselerden, gönüllülük esasına göre değişik alanlara sahip dört öğretmenle görüşme yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin FATİH projesi hakkındaki düşünceleri olumludur. Bununla birlikte ders anlatılırken materyal bulma konusunda zorluklar yaşamaktadırlar ve FATİH projesi kapsamında hazırlanan internet içerikleri verimsiz ve yetersizdir.

Tutar (2015), “Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Sitesine Yönelik Olarak Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, öğretmenlerin EBA hakkındaki görüşlerini ve EBA'yı derslerde aktif olarak uygulama durumlarını

belirlemeyi amaçlamıştır. Aynı zamanda FATİH projesinin içeriğine yönelik genel bir değerlendirme yapılması hedeflenmiştir. Araştırma, betimsel ve ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır.

Çalışma kapsamında veri toplama aracı için online anket geliştirilmiştir. Uzman görüşü doğrultusunda hazırlanan anket, 47 maddeden ve değişik soru türlerinden oluşturulmuştur. Geliştirilen anket internet üzerinden öğretmenlere ulaştırılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini, farklı illerde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapmakta olan 203 öğretmenden oluşmuştur.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin EBA hakkında yeterli düzeyde bilgilerinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin EBA'yı sıklıkla kullanmadıkları; fakat bu sitenin kullanışlı ve etkili bir site olduğu fikrine sahip oldukları görülmüştür. İlave bir tespit de, öğretmenlerin EBA hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilmeleri ve daha etkin kullanabilmeleri için okullarda teşvik ve tanıtım çalışmaları yapılması önerisinde bulunulmuştur.

Son olarak Ünal'ın (2015), Yozgat'ta ortaöğretim tarih derslerinde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koyduğu çalışmasında, akıllı tahtanın öğrenci görüşlerine göre tarih derslerinde çok faydalı olduğu ve çok az olan olumsuzlukların da alınacak olan önlemlerle giderilebileceği belirtilmiştir.

Fatih projesi yukarıda da belirtildiği üzere farklı yönlerden incelenmiştir. Bu çalışmalardan yalnızca birisi Tarih Öğretimi hakkında olmakla birlikte, diğer çalışmalar, tarih alanında da değildir. Yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, Kimya Eğitimi, İngilizce Öğretmenliği, İşletme, Büro Yönetimi Eğitimi, Yeni Medya, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ve Bilgi Teknolojileri, İletişim, Eğitim Bilimleri anabilim dallarında olduğu görülmektedir.

Aslan (2016), "Türkiye'de Çocukların Güvenli İnternet kullanımında 2010-2015 Yılları Arasındaki Değişimler ve Uygulamaların Yansımaları" adlı çalışmasında, 9-16 yaş grubu çocukların internet kullanımlarını, internette gerçekleştirdikleri etkinlikleri ve internet kullanımında sahip oldukları becerileri incelemiştir. Ayrıca internette yaşadıkları riskleri, bu risklerle başa çıkma stratejilerindeki değişimi ve uygulamalar ile sosyal çevrenin bu değişim üzerindeki yansımalarını ortaya koymaya çalışmıştır.

Araştırmada örnekleme, Türkiye İstatistik Kurumunca belirlenen Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre belirlenen, 12 bölgeden 9–16 yaş aralığındaki toplam 784 çocuk oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu ise 12 bölgenin her birinden iki çocuk, iki ebeveyn, iki öğretmen ve bir idareci ile güvenli internet kullanımı ile ilgili çalışmalar yapan uzmanlardan beş kişi olmak üzere toplam 89 katılımcı oluşturmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre çocuklarda internet kullanım yaş düzeyinin düştüğü; buna karşın internet kullanım süresinin ise arttığı görülmüştür. Araştırmada ayrıca çocukların interneti, büyük oranda eğlence maksadıyla kullandıkları belirlenmiştir. Buna bağlı olarak da çocukları internette bekleyen risklerin de artmış olduğu vurgulanmıştır. Bu riskler arasında sosyal çevresinden uzaklaşma, arkadaşlarını ihmal etme, internette müstehcen paylaşımlarla karşı karşıya kalma gibi durumlar sıralanmıştır. Aynı çalışmada bu risklerle başa çıkmak için çocukların kendi çabalarının yanı sıra ebeveynlerinden de yardım aldıkları belirtilmiştir.

Yapılan bu araştırma, bir yandan Türkiye’de çocukların güvenli internet kullanımlarındaki değişimi ortaya koyarken bir yandan da güvenli internet kullanımına yönelik uygulamaların geliştirilmesine ilişkin bir referans noktası da oluşturmuştur.

Aydoğan (2016), dördüncü sınıf konularından olan çözünme, erime, sıcaklık ve ısı ünitelerinde oluşan kavram sorunlarında EBA’nın etkisini inceleme üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın evrenine Niğde’nin 15 okulunda eğitim alan dördüncü sınıfa giden çocuklar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Yeşilgölcük kasabasında bulunan dördüncü sınıfa giden üç okulun toplam 96 öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada deneysel çalışma yöntemlerinden olan ön test ve son test uygulanarak veri elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma 4 hafta boyunca toplam 12 saat sürmüştür. Deney grubu için, EBA’da yer alan Morpha Kampüs ve Okulistik e-içeriklerindeki ders video ve animasyonlar kullanılmıştır. Kontrol grubunda ise mevcut öğretim programında benimsenen yapılandırmacı öğretim uygulanmaya devam edilmiştir. Her iki grubun öğrencilerine Kavram Yanılgısı Testi (KYT) ve Fen Bilgisi Tutum Ölçeği (FBTÖ) öntest ve sontest olarak uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda EBA destekli yapılandırmacı öğretimin, kavram yanılgısını gidermede anlamlı bir fark oluşturamadığını, buna karşılık öğrencilerin fen ve teknoloji dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bolat (2016), “Ters Yüz Edilmiş Sınıflar ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA)” adlı çalışmada, ters yüz öğrenme ve ters yüz sınıflar hakkında bilgi vermeye gayret etmiştir. İlave olarak bu çalışma, ters yüz edilmiş sınıfların Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tabanlı kullanımını da ele almıştır. Literatür taramasına dayandırılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış; anahtar kelimeler yardımıyla alan yazın taranarak kaynaklar elde edilmiş ve bu kaynaklar yardımıyla araştırmayı destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Ters yüz edilmiş sınıflarda öğretmen kontrolü ve ödevler yoktur. Bu durum öğrenciyi merkeze alan yapılandırmacı eğitimle özdeşleşmektedir. Sınıflarda öğrencinin bilgiye kendisinin ulaştığı, öğretmenin de bu konuda öğrenciyi yönlendirdiği bir sınıf ortamında her türlü eğitimsel verim almanın mümkün olduğu söylenebilir. Özellikle öğrenci merkezli eğitimin bu durum faydasını göstermektedir.

Kayahan ve Özdoğan (2016), “İngilizce Dersinde Uygulanan EBA Market Mobil Yazılımlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmada, ortaokul öğrencilerinin tablet cihazlara ve EBA İngilizce uygulamalarına yönelik görüşlerini ortaya koymak istemişlerdir. İncelemeyi, İzmir’in Çiğli ilçesinde beşinci sınıfa giden ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler tabletlerinde, okul dışında dört hafta boyunca EBA İngilizce uygulamalarını kullanmışlardır. Ardından, görüşme formları incelenerek analiz edilmiş; konular temalar olarak kodlanmıştır ve bu temalardan elde edilen bulgular, literatür desteği ile yorumlanmıştır. Yürütülen çalışmanın neticesi olarak araştırmanın, öğretim programlarını ve teknolojilerini öğrencilerin ihtiyaçlarına uyarlamada, karar alıcılar ve uygulayıcılar için yol gösterici olabileceği söylenmiştir.

Tüysüz ve Çümen (2016), “EBA Ders Web Sitesine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri” adlı ortak çalışmada, EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşlerini tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışmanın verileri, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Uşak ili Karahallı ilçesindeki üç farklı ortaokulda öğrenim gören 181

öğrenciden toplanmıştır. Çalışmada veri toplamak üzere, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

EBA'yı değerlendirme amacıyla yapılan araştırmada öğrencilerin EBA'ya giriş yaparken şifre sorununu sık sık yaşadıkları bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca öğrenciler EBA sayesinde okulda öğrendikleri dersleri tekrar edebildiklerini ifade etmişlerdir. EBA'nın içeriğinde yer alan testleri ise öğrencilerin dersleri pekiştirme amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler sitede daha çok eğlence, oyun gibi içeriklerin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öcal ve Şimşek (2017), "Matematik Öğretmen Adaylarının FATİH Projesi ve Matematik Eğitiminde Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri" adlı çalışmasında, FATİH Projesine hazırlık eğitimi almış matematik öğretmen adaylarının, eğitim öncesi ve sonrası teknoloji kullanımı ve FATİH projesine yönelik görüşlerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya üniversite dördüncü sınıfa giden 15 matematik öğretmenliği bölümü öğrencileri katılmıştır. Öğrencilere FATİH projesi kapsamında almaları gereken 10 haftalık özel bir ders verilmiştir. Aldıkları eğitim sonrası öğretmen adaylarının projeye yönelik tutumları incelenmiştir. Matematik derslerinde FATİH projesinin özelliklerini kullanabilme becerisini edindikleri görülmüştür. Matematik ile ilgili özel kavramların projeden yararlanarak öğretmen adayları tarafından kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca eğitim sonrası adayların farkındalıklarının arttığı görülmüştür.

EBA ile ilgili alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde; araştırmaların çoğu öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alınması ve tutuma etkisi şeklinde olduğu görülmektedir. Tutum konusunda yapılan araştırmalarda genellikle EBA'nın tutuma olumlu katkı sunduğu söylenmiştir. Öğretmenlerin çeşitli sebeplerle EBA uygulamalarını etkili bir şekilde kullanmadıkları da yapılan araştırmalarda söylenmiştir. Uygulamaların eksik yönleri belirtilmiştir. EBA uygulamalarının akademik başarı üzerinde de olumlu etki gösterip göstermediği yönünde çalışmaya rastlanmamıştır, sadece bir çalışma; Aydoğan (2016), EBA destekli öğretimin, ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin ısı ve sıcaklık ile erime ve çözünme konularındaki kavram yanlışlarını giderip gideremeyeceğini konusunu araştırmıştır, bu araştırmada EBA Destekli Öğretimin ısı ve sıcaklık konularındaki kavram yanlışlarını gidermede etkili olmadığı

sonucu ortaya çıkmıştır.

Yukarıda da görüldüğü üzere, yapılmış olan çalışmalarda Fatih Projesi'nde yer alan tablet bilgisayarların ve akıllı tahtaların, lise tarih derslerinde kullanımı hakkında öğretmen görüşlerinin ne düzeyde olduğunun bilinmesi ihtiyaç haline gelmiştir. Bu çalışma ile Fatih Projesi'nin değerlendirilmesi açısından eksik olan bu yönü, Yozgat il merkezinde ve ilçelerinde Fatih Projesi'nin uygulandığı okullardaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri dikkate alınarak giderilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Eğitimdeki yeni gelişmelere bağlı olarak geliştirilen FATİH projesi kapsamında kullanılmakta olan EBA platformunun sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından derslerde ne düzeyde kullanıldığını gözlemlemek; katılımcılara uygulanacak ölçme araçları ile cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü değişkenlerinin de dikkate alınarak öğretmen görüşlerinin ne düzeyde olduğuna ulaşabilmeyi amaçlamaktadır. Katılımcı öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda daha kaliteli bir eğitim ortamına ulaşılması amacıyla EBA'nın derslerde kullanımını analiz ederek platformun yeterliliğini ve eksikliklerini tespit etmek; yapılanları görmek ve yapılması gerekenleri açığa çıkarabilmek araştırmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Amaçlarımız dahilinde araştırmamızın alt amaçları ise şunlardır:

- 1.Sosyal bilgiler öğretmenleri eğitim teknolojileri alanında yapılan çalışmalarını takip ediyor mu?
- 2.Sosyal bilgiler öğretmenleri FATİH projesi ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitimi aldı mı?
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf ortamında kullanmayı en çok tercih ettikleri EBA içerik modülleri hangileridir?
4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA kullanımında verim aldığı sınıf düzeyleri hangileridir?
5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA kullanımına ilişkin yaşadığı teknik sorunlar var mı?
- 6.Sosyal bilgiler öğretmenleri EBA'yı hangi sıklıkla kullanmaktadır?
7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA hakkındaki olumlu ve olumsuz görüşleri nelerdir?

8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'nın ders kazanımlarına uyumuna yönelik görüşleri nelerdir?

9. Yaş, cinsiyet, hizmet yılı, eğitim durumu, çalıştıkları kurumun teknolojik alt yapısı sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'yı kullanması üzerinde ne gibi etkilere sahiptir?

Araştırmanın Önemi

Sosyal bilimlerin öğretiminde kullanılan eğitim teknolojileri genel olarak kara tahta, kitap, tepegöz, projeksiyon vb. olmuştur. Eğitimdeki yeni gelişmelerle yeni teknolojilerde eğitimde kullanılmaya başlanmış ve bunların en önde geleni derslerde kullanılmaya başlanılan EBA olmuştur. FATİH projesi kapsamında tüm okullarda EBA öğretmenlerin ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur.

Bu araştırmada Fatih Projesi'nin ve bu projenin içerisinde yer alan EBA'nın sosyal bilgiler dersinde kullanımı ile ilgili öğretmen görüşlerinin ne düzeyde olduğu araştırılmış ve onların görüşleri sayesinde bu projenin analizi yapılmış olacaktır. Bu çalışma, projede varsa olumsuz durumların ortadan kalkmasına ve öğretmenlerin bu proje ile birlikte derslerde daha aktif olmalarına katkı sunacaktır.

Bu çalışma sonunda elde edilen bulgulardan hareketle çıkan sonuçlar, EBA'nın sosyal bilgiler derslerinde uygulanmasının ne derece faydalı olduğu konusunda, hem projenin yöneticilerine hem de öğretmenlere güzel bir örnek sunmuş olacaktır. Bununla beraber, öğretmenlerin pratikte teknoloji kullanımını değerlendirmesiyle de araştırmamızda önem arz etmektedir.

Sayıtlar

1- Araştırmada kullanılacak olan anketleri araştırmaya konu olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin içtenlikle ve doğru olarak cevaplandıracağı varsayılmaktadır.

2- Veri toplama araçlarının tüm yetkileri içerdiği ve görüşleri ortaya çıkaracak özellikte olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1- Araştırma görüşme formundaki sorularla sınırlıdır.

2- Araştırma görüşme formunu cevaplayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirttikleri yanıtlarla sınırlıdır.

Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Farklı sosyal bilim dallarından özet şeklinde seçilmiş öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak yalın hale getirilmiş konuları içeren ve ilköğretim düzeyindeki öğrencilere verilen derstir (Dönmez, 2003, s. 32).

Eğitim Bilişim Ağı (EBA): Ülkemizde eğitimde kalitenin artırılması ve fırsat eşitliği sağlanması amacıyla başlatılan, öğretmenlerin ortak paydada buluşarak eğitime yön verebileceği bir sosyal ağ yapısına sahip olan projedir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Fatih Projesi ve Teknoloji Kullanımı

MEB tarafından 2010 yılında başlatılan ve halen yürütülmekte olan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi, Ulaştırma Bakanlığı tarafından da desteklenen ve başlangıçta 3 yıl içerisinde tamamlanması düşünülen bir eğitim projesidir. Birinci yıl ilköğretim okulları, ikinci yıl ilköğretim ikinci kademe, üçüncü yıl ise ilköğretim birinci kademe ve okul öncesi eğitim kurumlarının BT donanım ve yazılım altyapısı, e-içerik ihtiyacı, öğretmen kılavuz kitaplarının güncellenmesi, öğretmenler için hizmet içi eğitim ve bilinçli, güvenilir, yönetilebilir BT ve internet kullanımı ihtiyaçlarının giderilmesi amaçlanmaktadır. (Gürol, Donmuş ve Arslan, 2011, s. 2).

Bu projenin pilot uygulama aşaması Ankara, Balıkesir, Bingöl, Diyarbakır, Erzincan, Erzurum, Hatay, İstanbul, İzmir, Karaman, Kayseri, Kocaeli, Mersin, Rize, Samsun, Uşak ve Yozgat olmak üzere 17 ilde 52 okulda akıllı tahtaların okullara kurulumu ve tablet bilgisayarın dağıtımıyla başlamıştır. Bu program ile ülke genelindeki liseler, 17 bölgede 52 okul, 8.500 tablet bilgisayar ve etkileşimli tahta ile donatılmıştır. Pilot uygulamanın açılışında, öğrenci ve öğretmenlere 49.000 Tablet PC'nin sağlandığı belirtilmiştir (Sayır, 2014, s. 19).

FATİH projesi eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamayı ve okullardaki teknolojinin öğrenme öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap ederek kalıcılığını artırmayı ve böylece bu teknolojilerin de derslerde etkin kullanılmasını tesis etmeyi amaçlayan eğitim projesidir. Bu proje ile ilköğretim düzeyinden ortaöğretim düzeyindeki okullara kadar her okula bilgisayar, projeksiyon cihazı, internet altyapısı, çok fonksiyonlu yazıcı, interaktif tahta ve ayrıca her öğrenciye birer tablet bilgisayar verilmesi hedeflenmektedir. Bu süreçte eğitim programları BT donanımlarına uygun hale getirilmeye çalışılacaktır (Kıralı, 2013, s. 28). Bu kapsamda proje beş ana bileşenden oluşmaktadır.

Bunlar aşağıdaki görüleceği üzere;

- “1. Donanım ve Yazılım Alt Yapısı
2. E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi
3. Öğretim Programlarında Bilişim Teknolojilerinin Etkin Kullanımı
4. Bilişim Teknolojileri Kullanımı İçin Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim
5. Bilinçli, Güvenilir, Yönetilebilir ve Ölçülebilir Bilişim Teknolojileri ve İnternet kullanımı 'dır” (www.projefatih.com).

Türkiye Bilişim Derneğinin (2011) değerlendirme raporunda, Fatih Projesi'nin büyük bir proje olduğu, ekonomik yükü de oldukça yüksek olan bu projenin devamının sağlanabilmesi için, kapsamlı araştırmalar ve pilot uygulamalar sonrasında hayata geçirilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Bu projenin başarıya ulaşması için proje maliyetinin önemli bir kısmının araştırma ve geliştirmeye ayrılması ve herkesin parti vb. ayrımlar göstermeden desteklerini vermesi gerektiği belirtilmektedir.

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Bilgi Toplumu Stratejisi'nde hedeflenen bilgi toplumuna dönüşümün sağlanması için Mili Eğitim Bakanlığı'nın şu hedefleri gerçekleştirmesi beklenmektedir:

- Bireylerin hayat boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yoluyla kendilerini geliştirmeleri için uygun alanların oluşumu ve e-İçeriğin geliştirilmesi,
- Ortaöğretimden mezun olacak her öğrencinin temel alan bilgisi ve iletişim teknolojilerini kullanım yeterliliklerine sahip olması,
- İnternetin aktif kullanımıyla her üç kişiden birinin e-egitim hizmetlerinden yararlanması,
- Her bireye iletişim ve bilgi teknolojilerini öğrenme ve kullanım fırsatının sunulması,
- Her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olması,
- İnternetin toplumun bütün kısımları için güvenli hale getirilmesi (Karakaya, 2013, s. 56-57).

Donanım ve Yazılım Alt Yapısı

Fatih Projesi'nin donanım ve yazılım altyapısı bileşeni ile Türkiye'nin 40.000 okulu ve 620 bin dersliğinin BİT araçlarıyla donatılması planlanmaktadır (Karal vd., 2013, s. 327). Bilişim teknolojilerine uygun eğitimin verilebilmesi için en başında, okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına çok yönlü yazıcı ve kamera; derslikler için etkileşimli tahta ve internet bağlantısı; öğretmenlere dizüstü bilgisayar, son olarak da öğrencilere tablet verilmesi gerekmektedir (Polat, 2014, s. 12).

Fatih Projesinde kullanılan donanımlar, doküman kamera, interaktif tahta, çok yönlü yazıcıdır. Akıllı tahtalar, Windows 7 ve TÜBİTAK tarafından geliştirilen yerli bir işletim sistemi olan Pardus İşletim Sistemi kurulu olarak okullara dağıtılmaktadır. Yeni dağıtılacak olan akıllı tahtalara da Pardus işletim sistemi yükleneceği, bu işletim sistemi üzerinde sıkıntısız çalışıldığı belirtilmektedir. Akıllı tahtalarda yazılım olarak "*hitachi starboard*" kullanıldığı belirtilmekte, bunun yanında öğretmenlerin kişisel bilgisayarlarına kurulabilen bu yazılım ile öğretmenlere ders hazırlıklarını kendi bilgisayarları ile yapabilmeye olanağı sağlamaktadır. Akıllı tahtalardaki yazılım ile dersler kayıt altına alınabilir, anlatılanlar pdf haline getirilebilir, öğretmenler hazırladıkları ders materyallerini tek dosya halinde getirebilirler (Kocaoğlu, 2013, s. 13-14).

E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi

Eğitimde geliştirilen yeni sistemle, yeni teknolojilerin de kullanılması, aynı zamanda bu teknolojiye ve eğitim programına gerekli olan uygun içeriklerin geliştirilmesi planlanmaktadır (Polat, 2014, s. 12).

Fatih projesinde eğitim öğretime sunulması planlanan e-içerik şu şekildedir:

- Etkileşimli e-kitap, e-sınav, video, sunu, animasyon, eğitsel oyunlar, etkileşimli haritalar vb. türlerde öğrenme ve bilgi nesnelere oluşacaktır.
- Yardımcı birer ders materyali olarak sınıflarımızda öğretimi desteklemek amacıyla bulundurulacaktır.
- Okullardaki öğretmenler ve içerik sağlayıcı firmalar tarafından üretilecektir (Salman, 2013, s. 38).

Çağımızın gerektirdiği bilgi ve beceriler, geleneksel eğitim ortamlarının yanı sıra

elektronik iletişim ortamlarında da sunulabilmektedir. Eğitim-öğretimde içeriklerin elektronik ortamlarda sunulması ve bunların etkin olarak kullanılması, öğrencileri bilgiye erişimde aktif kılması ve öğrenmeyi de kolaylaştırması, ayrıca eğitimde fırsat eşitliğini de sağlaması beklenmektedir. Bu beklentilerin gerçekleştirilmesi amacıyla kitap içeriklerini zenginleştirme düşüncesiyle z-kitap geliştirilmiştir. Z-kitap: Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu'nca onaylanarak okutulan kitapların, öğretim programları esas alınarak animasyon, video, ses, fotoğraf, tablo, grafik, harita, simülasyon vb. öğelerle etkileşimli hale getirilmesidir (Hörkücü, 2014, s. 18-19).

Bu bileşendeki diğer bir özellik ise, öğretim programlarında yer alan bütün ders içeriklerinin, öğrenme nesnesi ve e-kitap formatında elektronik ortama aktarılması olduğu belirtilmektedir. Bu içeriklerin ise web tabanlı ortamlarda çevrimiçi ve çevrimdışı olarak çalışması hedeflenmektedir (Karataş, 2014, s. 20).

Öğretim Programlarının Etkin Bilişim Teknolojileri ile Kullanımı

Projenin bu bileşeni, öğretmen kılavuz kitaplarının programları okulların dersliklerine sağlanan donanım altyapısının ve eğitsel e-içeriğinin etkin kullanımını sağlayacak şekilde yenilenmesini içermektedir (Bozkurt ve Altunok, 2011, s. 116).

Bu bileşenin esas amacı; dersin amaç ve hedeflerine, öğrenme alanlarına ve öğretim ilke ve yöntemlerine uygun olarak hazırlanmış olan ders kazanımlarının uygulanmasında ve öğretim etkinliklerinde, Fatih Projesi kapsamında dersliklere sağlanan BT'nin daha aktif bir şekilde kullanılmasının sağlanması olarak belirtilmiştir (Yörük, 2013, s. 89).

Bilişim teknolojilerinin kullanımı, ülkelerin eğitim sistemlerinde ve yeni eğitim programlarında, önemle vurgulanmaya başlanmış ve teknoloji ile eğitim-öğretim ayrılmaz bir bütün haline gelmiştir. Özellikle bilişim teknolojileri içindeki bilgisayar ve internet alt-yapısı, öğrencilere kazandırılması gereken bilgi, beceri, değer ve kavramları elde etme, bilgiyi aktif bir şekilde işleme koyma ve o bilginin kalıcı olmasını sağlama da büyük katkı sunduğu düşünülmektedir (Yılmaz ve Horzum, 2005, s. 112-113). Geleneksel eğitimin yetersiz kaldığı günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı yaklaşım ve çoklu zekâ uygulamaları ile ortaya çıkan becerilerin, bilişim teknolojileriyle daha etkin olarak kullanılması planlanmaktadır. Bu öğretim programlarında bilişim teknolojilerinin etkin kullanımı ile;

- Ders tekrarlarının kolaylaşması,
- Zaman ve mekâna bağlı olmaksızın öğretimin sağlanması,
- Çoklu ortamlarda değişik materyallerin kullanılmasıyla öğrenmenin kalıcılığının sağlanması,
- Sosyo-ekonomik düzey bakımından fırsat eşitliğinin sağlanması,
- Öğrencilerin bilişim teknolojileriyle okul dışında da öğrenim etkinliklerinin sağlanması, amaçlanmaktadır (Çağlar, 2012, s. 76-77).

Öğrencilere bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma yolları öğretildiğinde onların bilimsel anlayış geliştireceği ve bilim okur-yazarı olarak gelişeceği düşünülmektedir. Bunun yanında bu özellikte yetişen bireylerin, hem doğal hem de toplumsal çevreye daha kolay uyum sağlaması ve yüklenecikleri sorumluluk ve görevleri daha etkili bir biçimde yerine getireceği beklenmektedir (Karaçöp, Doymuş, Doğan ve Koç, 2009, s. 214).

Bilişim Teknolojileri Kullanımı İçin Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim

Fatih Projesi'nin hedefine ulaşabilmesi için bu projede temel unsurlardan birisi olan öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi ihtiyacı doğmuştur. 600 bin öğretmene verilecek uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimle, projenin altyapısında yer alan, sınıftaki teknolojik donanımları, eğitsel e-içerikleri, BT'ye uyumlu hale getirilen öğretmen kılavuz kitaplarını, en iyi ve etkili kullanabilmesini sağlamak hedeflenmektedir (Eryılmaz ve Salman, 2014, s. 56).

Fatih Projesinde ilk olarak, Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanma Kursu isminde kurs düzenlenmiş ve bu kursta, eğitim içerikleri ve materyallerin kullanımı hususlarında kazanımlar sağlamak amacıyla “Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitimi” sürecine başlanmıştır. 2011-2012 yıllarında proje kapsamında 1.200 eğitimci yetiştirilmiştir. 2012 yılının sonuna kadar 70.379 öğretmen “Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu” eğitimine ve 72.592 öğretmen de FATİH Eğitimcileri tarafından verilen “Etkileşimli Tahta Kullanımı” seminerlerine katılmıştır (Kavak, Arık, Çakır ve Arslan, 2016, s. 314).

Hizmet içi eğitim kapsamında öğretmenlere çeşitli değişkenliklere göre, kurulumu yapılmış olan okullarda, temel bilgilendirme olarak Fatih Projesi Seminerleri

verilmektedir. Fatih Projesi hazırlayıcı eğitimi ile BT kullanımı konusunda eksikliği olan öğretmenleri 25 saatlik bir eğitim ile geliştirmek hedeflenmiştir. Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu, öğretmenlere verilen 30 saatlik temel eğitim kursudur. Fatih Projesi-Pardus Kullanım Kursu, akıllı tahtalarda kurulu olan Pardus İşletim Sistemini öğretmenlerin kullanabilmeleri için verilen 25 saatlik bir kursur(yegitek.meb.k12.tr).

Bu projede hizmet içi eğitim sonucunda öğretmenlerin;

- Proje kapsamında sağlanacak olan donanımı etkin bir şekilde kullanabilmesi,
  - Dersin amaçlarına uygun e-içerik ortamlarını bulup seçebilmesi,
  - Dersin amaçlarına uygun ürün hazırlayabilmesi,
  - Hazırladığı materyali kullanarak BT destekli ders tasarımı yapabilmesi
- amaçlanmıştır (Eryılmaz ve Salman, 2014, s. 56).

Bilinçli, Güvenilir, Yönetilebilir ve Ölçülebilir Bilişim Teknolojileri ve İnternet Kullanımı

Eğitimde kullanılan her türlü araç yerinde, etkin ve işlevselliğine dikkat edilerek kullanılmalıdır. Çünkü bu araçların çocuğun eğitiminde ve öğreniminde faydalı olduğu gibi bir takım sıkıntıları da olacaktır. Fatih projesinde kullanılan araçlar da etkin, bilinçli, güvenilir, yönetilir ve ölçülebilir olarak kullanılmak zorunludur. Ayrıca, güvenilir, yönetilebilir ve ölçülebilir bilişim teknolojileri ve internet kullanımı bileşeninde eğitim ve öğretimde BT araçlarıyla birlikte internetin de bilinçli ve güvenilir kullanımı için gerekli donanım ve yazılımın kurulumunun sağlanmasının yanında, düzenleyici metin çıkarılmasının da öngörüldüğü belirtilmektedir (Bozkurt ve Altunok, 2011, s. 116)

MEB, bilişim teknolojileri ve interneti bilinçli, güvenilir, yönetilebilir ve ölçülebilir olarak kullanılmasını ve öğrenci, öğretmen ve ebeveynlerde farkındalığın artırılmasını sağlamak için Fatih Projesi Bilişim Teknolojileri ve İnternetin Güvenli Bilinçli Kullanımı seminerleri düzenlenmiştir. Bu seminerlerle öğretmenler, eğitimciler, öğrenciler ve aileler güvenli internet kullanımı hakkında bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda projenin birinci yılı içerisinde öğrenci öğretmen ve velilere olmak üzere

200 üzerinde seminer yapıldığı ve yaklaşık 30 binin üzerinde bir sayıya ulaşıldığı belirtilmiştir. İnternetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımında farkındalık ve eğitim çalışmalarının yapılması için, konu ile ilgili tüm kamu kurumları ile özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği de amaçlanmıştır (TBMM, 2012, s. 642).

MEB, 2013 yılında bilişim teknolojileri ve internetin güvenli, bilinçli, yönetilebilir, ölçülebilir kullanımı konusunda yayınladığı bildiriye aşağıdaki konuları ortaya koymuştur:

Fiziksel ortamın düzenlenmesi;

- Oturma,
- Ekran ve Klavye,
- Yazılım
- Işık ve sıcaklık,
- Kişisel güvenlik,
- Elektrik güvenliği,
- Tehlikeli maddeler,

İnternetin Güvenli ve Bilinçli Kullanılması;

- İnternette gezinme,
- Sohbet (sohbet odaları vb.),
- E-posta, oyunlar,
- Dosya indirme ve paylaşım,
- Sanal zorbalık, (Arıcan, 2014, s. 186).

Fatih Projesinin Hedefi ve Uygulama Aşamaları

Eğitimde Fatih Projesi, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Bilgi Toplumu Stratejisinde (2006-2010) belirtilen hedefleri karşılamak ve aşağıda belirtilen stratejik hedefi gerçekleştirmek için tasarlanmıştır.

Bu proje, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan (2006-2010) Bilgi Toplumu Stratejisi'nde Bilişim Teknolojilerinin Eğitim Sistemimizde kullanımıyla ilgili

olarak yer alan, bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimin temel araçlarından biri olacak ve öğretmenlerin, öğrencilerin bu teknolojileri aktif kullanımları sağlanacaktır, hedefi doğrultusunda gelişmiştir. Bu boyutta hedef, örgün ve yaygın eğitim verilen kurumlarda bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) altyapısının tamamlanması, öğrencilere bu mekânlarda BİT kullanma yetkinliğinin kazandırılması, BİT destekli öğretim programlarının geliştirilmesidir (Ekici ve Yılmaz, 2013, s. 322-323). Bilgi Toplumu Stratejisi'nde ayrıca bilgi toplumuna dönüşümün sağlanması için bakanlığın aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmesi de istenmektedir.

- Bireylerin yaşam boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yoluyla kendilerini geliştirmeleri için uygun yapıların oluşumu ve e-içeriğin geliştirilmesi,
- Ortaöğretimden mezun olan her öğrencinin temel BİT kullanım yetkinliğine sahip olması,
- İnternetin etkin kullanımı ile her üç kişiden birinin e-eğitim hizmetlerinden faydalanması,
- Herkese BİT öğrenme ve kullanma fırsatının sunulması,
- Her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olması,
- İnternetin, toplumun tüm kesimleri için güvenilir bir ortam haline getirilmesidir.

Bakanlığın 2010-2014 Stratejik Planında, Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi temasında 14. Stratejik amacın 1. stratejik hedefi, bakanlığa bağlı okul ve kurumların bölgesel farklılıklarını gidermek amacıyla 2014 yılı sonuna kadar bu okul ve kurumların tümünün bilişim teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak, olarak belirtilmektedir (MEB, 2009, s. 163).

Bu projenin beş uygulama aşaması olduğu belirtilmektedir. Bunlar:

1. Projenin olgunlaşması için gerekli altyapı ve yazılım desteğinin sağlanması,
2. a) Konusunda uzman kişiler, MEB'in izlemesi gereken adımlar ve yeni müfredat için devlet kurumuna fikir ve önerilerde bulunacak,
- b) Bakanlık açtığı ihalelerle yeni yazılım ve bilgisayar eksikliğini tamamlayacak,
- c) Bakanlık ve projeyi yürüten kurumlar e-içerik sağlamak için çalışmalara

başlayacak,

d) Yeni müfredat oluşturulurken eğitim sistemine uygun videolar, enteraktif içerik ve e-kitaplar oluşturulacak,

3. Öğretmen kılavuz kitaplarının bu projeye göre düzenlenmesi,
4. 600 bin öğretmen BT konusunda eğitim görecektir,
5. Her dersliğe geniş ağ internet bağlantısı kurulacak (Z-Kitap, 2015).

Fatih Projesi'nin Maliyeti

Fatih projesinin maliyeti ülkemiz genelinde bütün sınıfların akıllı tahta ile donatılması, öğretmen ve öğrencilerin tamamına tablet bilgisayar verme gibi düşünüldüğünde oldukça büyük bir meblağ olduğu gözlenmektedir. Başlangıçta bu proje ile 40.000 okul ve 600.000 derslik, bilişim teknolojileri ile donatılıp akıllı sınıf haline getirmek amaçlanmaktadır. Projenin 3 yıl içerisinde tamamlanması öngörülmekle beraber projenin maliyeti, Evrensel Hizmet Fonundan sağlanan ödenekle 1,5 ile 3 milyar TL arasında tahmin edilmekte olduğu belirtilmiştir (Salman, 2013, s. 30).

Bu projenin maliyeti, her bir akıllı tahtanın fiyatının her sınıf için yazılım, projeksiyon, akıllı tahta ve kablolu dahil 6.000 TL olduğu ve bunun kullanılan aletlerin kalite ve boyutlarına göre fiyatlarının artacağı ifade edilmektedir (Adıgüzel, Gürbulak ve Sarıçayır, 2011, s. 458). Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yapılan bir açıklamada da pilot uygulama sonucu yapılan değerlendirmede, tabletlerde en kullanışlı ve ihtiyaca en iyi cevap verebilecek olan tasarımın belirlendiği ve projenin toplam maliyetinin de 8 milyar TL civarında olacağı belirtilmektedir (Salman, 2013, s. 30). *Kobi Efor Dergisi* (2010) 135. sayısında ayrıca bu projenin uygulandığı okullarda internet bağlantısı olacağı ve bu internet ücretinin de okullar tarafından değil de MEB tarafından ödemesinin yapılacağı belirtilmektedir (s. 48). Bu ödemelerin MEB tarafından yapıldığı ve internet ödemelerinin 200 ile 2583 Türk lirası arasında değiştiği ve okulun demografik yapısına bağlı olarak internet ödemelerinin binlerce lirayı bulabildiği belirtilmiştir (Değer, 2016, Para. 2). Bir okulun aylık internet masrafının ortalama 1250 TL olması düşünüldüğünde yıllık bazda akıllı tahta ve tablet bilgisayar dağıtılmış okulların tamamının maliyetinin ülke için büyük bir meblağ olacağı aşikârdır.

Fatih Projesi'nin Amacı

Bu projenin amacı, Bakanlığın Stratejik Planı ve BT Politika Raporunda yer alan hedefler doğrultusunda 2015 yılına kadar dersliklere, öğrencilerin daha fazla duyu organına hitap edecek olan, BT araçları sağlanarak, BT destekli eğitim ve öğretimin gerçekleştirilmesi olarak belirtilmiştir (Güllüpmar, Kuzu, Dursun, Kurt ve Gültekin, 2013, s. 198-199).

Ayrıca bu projenin amacı, eğitim-öğretimde fırsat eşitliği sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla, BT'nin derslerde etkin kullanımı için, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki tüm okulların 620.000 dersliğine dizüstü bilgisayar, projeksiyon cihazı ve internet altyapısını sağlamak olarak belirtilmiştir (Arıcan, 2014, s. 166). Bir diğer kaynakta da, Fatih Projesi'yle, MEB'e bağlı tüm okulların bütün dersliklerinde BT araçlarının bulunması ve öğretimde bu araçların kullanılması amaçlandığı gibi 2014 yılı sonuna kadar bu dersliklerde LCD panel etkileşimli tahta, ağ altyapısı kurmanın ve öğretmen ile öğrencilere tablet PC vermenin de amaçlandığı belirtilmektedir (Koçak, 2013, s. 2).

Fatih Projesi sayesinde çeşitli sosyo-ekonomik ortamlardan gelen bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim ve kullanmada yaşanan farklılıklardan doğması muhtemel olan dezavantajları asgari düzeye indirmek amaçlanmaktadır. Bunun yanında ailelerin çocuklarını çağın koşullarına uygun yetiştirmek için göç etmesinin de önüne geçilmek istenmektedir. Okullardaki bilişim teknolojileri ve internetin kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılmasıyla bölgeler arası eğitim imkanlarındaki farklar da giderilmeye çalışılacaktır (Bilici, Akdur, Yıldızbaşı, Günday ve Çiçek, 2011, s. 6).

Sosyal Bilgiler Dersi

Türkiye de sosyal bilgiler dersi temel eğitimde 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda okutulan bir derstir. Bu derste sosyal bilimlerden elde edilen veriler öğrenciler için basitleştirilerek sunulmaktadır. "Sosyal bilgiler, sosyal bilimler alanında akademik ortamda üretilen bilimsel bilgiyi kullanmakta, ancak bu bilgiyi özel bir kitle olan öğrencilere sunmaktadır." Bu yönüyle sosyal bilgiler başlı başına bir disiplin olmayıp, farklı disiplinlerden faydalanan bir derstir. Sosyal bilgiler dersinin çocukların topluma etkin bir şekilde katılmasını amaçlayan bir yapısı vardır. Amerika Birleşik Devletlerinin

farklı kültürleri bir arada barındıran yapısı nedeniyle, göçmenlerin topluma entegrasyonu bağlamında sosyal bilgiler dersi kavramı ilk defa orada ortaya çıkmıştır. Böylece ayrı bir ders olarak ilk defa ABD’de ders olarak okutulmaya başlanan sosyal bilgiler dersi zamanla dünyaya yayılmıştır (Kabapınar, 2014, s. 2).

Yeni bir ders olması sebebiyle eğitimciler, sosyal bilgiler konusunda uzlaşabildikleri bir tanım geliştirebilmek için uzun bir süre beklemek zorunda kalmışlardır (Aslan, 2016). ABD’deki sosyal bilgiler eğitimcilerinin sivil toplum kuruluşu olan Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS)’nin yaptığı bu tanıma göre:

“Sosyal bilgiler insan ve toplum bilimlerini vatandaşlık becerilerini geliştirmek amacıyla bütünleştirmektedir. Sosyal bilgiler, okul programları içerisinde antropoloji, arkeoloji, iktisat, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji gibi disiplinlerin yanı sıra insan bilimleri, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikler üzerinden koordinasyonunu ve sistematik bir biçimde incelenmesini sağlar. Sosyal bilgilerin başlıca amacı gençlerin, karşılıklı ilişkilerin olduğu bir dünyada kültürel çeşitliliklere sahip demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararını gözetilen bilinçli ve mantıklı kararlar alma becerilerinin gelişmesine yardımcı olmaktır” (Akt. Dilek, 2016, s. 7)

Ülkelerin Sosyal Bilgiler Dersinden Beklentileri şöyle sıralanabilir;

- ABD : Aktif ve Bilgili Vatandaş
- Japonya : Endüstriyel Toplumda İnsan
- Avustralya : Ahlak ve Sosyal Adalet
- Çin : Milli Ruh
- Güney Afrika : İnsan Hakları Değerleri, Çevre Bilinci
- Finlandiya : Sorumlu Vatandaş
- Nijerya : Yaşam Değerleri
- Danimarka : Devlet ve Toplumla İlişkiler
- İtalya : Topluma Aktif Üyelik (İnan, 2014, s. 10)

Sosyal bilgiler dersi içerisinde birçok sosyal bilimi barındırmaktadır. Sosyal bilimlerin, sosyal bilgiler dersinde bulunan konuların ve kazanımların bir bütün olarak

sunulması amaçlanmıştır. Sosyal bilgiler dersi, hem bugünü hem geçmişini hem geleceği çok boyutlu olarak ele alan bir disiplindir. Öğrencilere sosyal hayatlarında çevresiyle uyumlarını sağlamak, dünyayı daha iyi algılamalarını sağlamak aynı zamanda coğrafi olarak dünyayı ve yakın çevresini tanıması dersin amacıdır (MEB, 2005).

Milli Eğitim Bakanlığı 2018 yılında yayınladığı Sosyal Bilgiler öğretim programının amaçlarını şöyle sıralamıştır.

“Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,

5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,

6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,

7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,

9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,

13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,

14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,

16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,

17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,

18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır" (MEB, 2018)

Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları

"Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı aşağıda sıralanan 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır" (MEB, 2018)

- 1.Birey ve Toplum
- 2.Kültür ve Miras
- 3.İnsanlar, Yerler ve Çevreler
- 4.Bilim, Teknoloji ve Toplum
- 5.Üretim, Dağıtım ve Tüketim
6. Etkin Vatandaşlık
7. Küresel Bağlantılar

Sosyal bilgiler eğitim programı uygulanırken dikkat edilmesi gereken durumlarda şöyle sıralanmıştır;

Sosyal bilimlerden elde edilen bilgiler bir bütün olarak ele alınmaktadır. Konular işlenirken olabildiğince gerçek hayatla bağlantı kurulmalıdır. Sosyal bilimcilerin kullandıkları yöntemler hissettirilmelidir. Problem çözme yeterlilikleri artırılmalıdır.

Milli bilinci geliştirecek etkinlikler etkin bir şekilde uygulanmalıdır. Öğretim yöntem ve teknikleri okul dışı uygulamaları da içine alacak şekilde yapılmalıdır.

Öğrencilerin teknoloji kullanımı, dijital yeterliliklerini artırmaya yönelik uygulamalara yer verilmelidir.

Masal, destan, hikaye, şiir gibi edebi metinlerle desteklenerek konular işlenmelidir. Sözlü ve yerel tarih uygulamaları, müze gezileri ile konular desteklenmelidir.

Uygun kazanımlar el sanatları, hat, gravür, drama, tiyatro vb. uygulamalarla desteklenmelidir (MEB, 2018).

2018 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelendiğinde bu programın öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını sağlamaya çalıştığı görülmektedir. 2018 sosyal bilgiler öğretim programının öğrencilerin teknoloji kullanımlarını da artırmayı hedefleyen bir yapısı da vardır.

Sosyal Bilgilerde Bilgisayar Destekli Eğitim

Bazen binlerce kelimeyle anlatamayacağımız bir şeyi bir resimle kolayca kavrayabiliriz. Zira derslerde görsel olabildiğince fazla kullanılması anlaşılabilirliği artırmaktadır. Aynı şekilde eğitim öğretim faaliyetlerinde bilişim teknolojilerinden yararlanılması, öğrencileri daha aktif hale getirmektedir. Öte yandan internetten bir şeyler araştırmak, bilgileri saklamak, daha sonra gerektiğinde bilgisayardan bu bilgileri tekrar etmek bilgisayar desteği ile mümkün olabilmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte artık öğrencilerin bilgisayarlar sayesinde ulaşabilecekleri alanlar gelişmiştir. Öğrenciler bilgisayarların olanakları çerçevesinde kendi ilgi ve yeteneklerine uygun zeka alanlarına yönelirler. Öğrenciler çoklu zeka alanıyla tanışarak birden fazla alanda kendilerini geliştirirler (Engin, Kaya ve Kösten, 2010).

Sosyal bilgiler dersinin bilgisayar destekli olarak işlenmesi, sosyal bilgiler öğretimini olumlu etkileyebilir. Sosyal bilgiler dersinde kullanılmak üzere pek çok elektronik içerik hazırlanmıştır ve kullanılabilir pek çok yazılım vardır. Bu içerikler, çeşitli yayınevleri tarafından hazırlanmış e içeriklerle ders anlatımları, sanal müze uygulamaları ve Google Earth gibi programlardan oluşmaktadır. EBA uygulamaları içinde ayrıca, elektronik ortama aktarılmış ders içerikleri ile her sınıf düzeyine göre düzenlenmiş eğitim portalleri de bulunmaktadır. Fakat bunların düzenli bir şekilde öğrencilere sunulması da önemlidir.

Özel sektörün öğrenci ve öğretmenlerin kullanımı için hazırlamış olduğu uygulamalar içinde sosyal bilgiler dersinde kullanılabilir görsel, işitsel, yazılı pek çok materyal bulunmaktadır. Bu içerikler konu anlatımları, videolar, resimler, haritalar, slaytlar şeklinde sıralanabilir. Bu içeriklerin kullanımı ile derste görsellik artırılabilir.

İnternet çoğunlukla bilgiye erişim için kullanılmaktadır. Öğrenciler internetten grafik, resim, diyagram tarihi olaylar gibi çeşitli bilgilere ulaşabilir. Öğrencilerin bu bilgileri analiz ve sentez yapmasıyla eleştirel düşünme becerileri gelişebilir.

İnternet öğrencilerin dünyanın farklı yerlerindeki gazetelere erişim sağlayarak farklı kültürleri, sorunları ve farklı bakış açılarını tanımlarına yardımcı olur (Açıkalın, 2016, s. 681).

Sosyal Bilgilerde PowerPoint: PowerPoint son yıllarda popüler olan bir yazılımdır. Bu yazılım sunulmak istenen bilginin düzenli bir şekilde sunumunu kolaylaştırmaktadır. Sunumun başarısı sunumu yapan kişinin becerisine bağlıdır. Sunumda temel noktalar gösterilmeli ve soru cevap şeklinde konular işlenmelidir. Bu sunum notları çıktı olarak öğrencilere verilebilir.

Sosyal Bilgilerde Online İşbirliği Projeleri: İnternet üzerinden ulusal ve uluslararası projelerde yer alınabilir. Bu çalışma ile farklı kültürleri tanıma imkanı bulunur. Örnek olarak; E Twinning projeleri ile farklı ülkelerden öğretmen öğrenciler ortak projelerde yürütebilmektedir.

“2005 yılında Avrupa Komisyonunun e-öğrenme Programının ana hareketi olarak başlatılan e-Twinning, 2007 yılından bu yana Yaşam Boyu öğrenme Programına sıkı bir şekilde entegre edilmiştir. Merkezi Destek Servisi, Avrupa'daki okullar, öğretmenler ve öğrenciler için eğitimi geliştiren 33 Avrupa Eğitim Bakanlığının uluslararası işbirliğinden oluşan European Schoolnet tarafından yönetilmektedir. Ayrıca eTwinning ulusal düzeyde 35 Ulusal Destek Servisi tarafından desteklenmektedir.

Ülkemiz e-Twinning'e 2009 yılında dahil olmuştur. e-Twinning Türkiye Ulusal Destek Servisi, Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet göstermektedir. Ülkemizde 40.000'den fazla okuldan, 85.000'den fazla kullanıcı portala kayıtlıdır ve şu ana kadar 9.000'den fazla projeye katılmışlardır. eTwinning Erasmus + sürecinde de Avrupa Komisyonu'nun desteklemeye devam ettiği faaliyetlerden biridir ve son süreçte 2019 yılına kadar sürdürülecektir.” (etwinning.meb.gov.tr, 2018)

Sosyal bilgilerde Online Geziler/Sanal Turlar: Online geziler son dönemlerde sosyal bilgilerde sıklıkla kullanılmaktadır. Online geziler gerçek gezi yapılacaksa bir prova mahiyeti de taşımaktadır. Kültür bakanlığının internet sitesinde yer alan pek çok tarihi mekanı sanal tur ile gezebilmek mümkündür.

Sosyal Bilgilerde Veritabanı Hazırlama: Veritabanı; bilgilerin MS Word ve Excel gibi programları kullanarak düzenlenmesi, saklanması olarak söylenebilir.

Sosyal bilgilerde araştırılan konular örneğin ülkeler belli bir düzen içinde

dosyaları saklanabilir. Kendi içinde şehirler alt bölümlerine ayrılarak belli bir düzen oluşturulabilir.

Sosyal bilgilerde veritabanı hazırlama etkinlik olarak kullanılabilir. Sosyal bilgiler içeriklerinde grafik ve tablolar sıklıkla kullanılmaktadır. Bu amaçla öğrencilerin çeşitli tablo ve grafikler oluşturması dersin etkililiğini artıracaktır (Açıkalın, 2016, s. 681).

Özel Sektör Eğitim Siteleri: Okulistik, Morpha Kampüs, Vitamin gibi bu siteler içinde öğrenmeye yardımcı görsel, işitsel ve yazılı materyaller bulunmaktadır.

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

EBA, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) tarafından 2012 yılında geliştirilen her sınıf seviyesine uygun, güvenilir, doğru içeriklerin bulunduğu bir eğitim sitesi ve sosyal platformdur.

EBA'ya; okulda, evde, ihtiyaç duyulan her yerde rahatça ulaşılabilir. Böylece zaman ve mekan sınırlaması olmadan eğitim-öğretim her yerde devam edebilmektedir. “EBA, artık öğretmen ve öğrencilerimiz ister okulda, evde; ister etkileşimli tahtadan, evdeki bilgisayarından ya da cep telefonundan; isterlerse yaz tatilinde, gece ya da gündüz EBA'ya girip istifade edebilmektedirler.

EBA, eğitim-öğretim faaliyetlerinin zamandan, mekândan, araçtan bağımsız bir şekilde sürekli devam etmesi için bir altyapı ve içerik havuzu sunmaktadır” (Baykal, 2015, s. 19).

EBA'nın, EBA ders, içerik, yarışma, uygulamalar, e kurs, F klavye, uzaktan eğitim gibi ana bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümlerin tanıtımı aşağıda yapılmıştır.

EBA Ders: İçeriğinde; 1. sınıftan 12. sınıf seviyesine kadar her dersin kazanımlarına yönelik hazırlanmış video, resim, harita, soru gibi içeriklerin bulunduğu bölümdür. Bu bölüme öğretmen ve öğrenciler şifre ile ulaşabilmektedir. Öğretmenler Mebbis şifreleri ile öğrenciler ise okuldan kendilerine verilecek şifre ile bu bölüme erişebilmektedir.

İçerik: Bu bölümde; haber, video, görseller, ses, kitap, dergi, doküman, infografik materyaller yer almaktadır.

Haber bölümünde yapılan ders etkinlik ve faaliyetleri belli bir kontrolden geçerek paylaşımına açılmaktadır. Video bölümünde örnek teşkil edebilecek videolar yer almaktadır. Kitap ve dergiler elektronik ortamda indirilebilmekte ve incelenebilmektedir.

Yarışma: Bu bölümde; Türkiye genelinde düzenlenen yarışmaların duyuruları yapılmaktadır. Yarışmalarla ilgili başvuru şartları ve yönergelere ulaşılabilir.

Uygulamalar: Bu bölümde e uygulamalar yer almaktadır. Derslere yönelik hazırlanmış uygulamalar vardır. Özel sektörün üretmiş olduğu içeriklerde bu bölümde yer almaktadır.

E Kurs: Bu bölümde öğrencilerin, okullarda ücretsiz açılan destekleme ve yetiştirme kurslarına başvuruları yapılabilmektedir. Her dersin kazanımlarına yönelik hazırlanmış deneme sınavları, testler bulunmaktadır. Mezun öğrencilerde bu bölümden faydalanabilmektedir.

F Klavye: Bu bölümde kamu kurumlarında zorunlu olacak olan F Klavyenin tanıtılması ve bunlarla ilgili eğitimler yer almaktadır. Öğrencilerin ileride karşılaşabileceği bu klavye türü ile eğitimler verilmektedir (www.eba.gov.tr, 2018).

Uzaktan Eğitim: Bu bölümde öğretmenlere yönelik verilen uzaktan eğitimler bulunmaktadır.

Sosyal Bilgiler EBA İçerikleri: EBA içerisinde her ders içeriğine yönelik içerik bulunduğu gibi sosyal bilgiler dersi içinde önemli içerikler bulunmaktadır. Bu içeriklerin kullanımı sosyal bilgiler dersine katkı sunabilir.

İlköğretim 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersleri ve 8. sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi sosyal bilgiler öğretmenlerinin girmek zorunda oldukları derslerdir. EBA ders bölümünde bu derslerin her kazanımına yönelik görsel, işitsel ve yazılı içerik bulunmaktadır. Bu içerikler belli bir düzen içerisinde verilmektedir. Sırasıyla; sınıf düzeyi seçimi, ders seçimi, ünite seçimi, kazanım seçimi ve içerik seçimi şeklinde

düzenlenmiştir.

2017-2018 eğitim öğretim yılında kullanılan EBA ders içerikleri Vitamin Eğitim Sitesinden alınan içeriklerdir. Geçen senelerde daha farklı site içerikleri de kullanılmaktaydı.

Sosyal bilgiler dersi için; görsel öğelerin sunumu anlaşılabilirliği artırmaktadır. Bu açıdan kullanılan videoların kısa olması olumsuz olarak değerlendirilebilir. Keleş ve Turan (2015), yaptığı çalışmada EBA ile ilgili içeriğin zayıf olduğu tespitini yapmış ve içerik yönünden zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

EBA;

- Her derse yönelik farklı, zengin ve eğitici içerikler sunmayı,
- Bilişim alanını yaygınlaştırarak eğitimde daha etkili kılmayı,
- Öğretmen ihtiyaçlarına cevap vermeyi,
- Eğitimde iyi örneklerin paylaşımını sağlamayı,
- Derslere yönelik bir arşiv oluşturmayı,
- Bilginin öğrenilmesini anlamlı kılmayı,
- Öğrenci ihtiyaçlarına cevap vererek, farklı öğrenme stillerine yardımcı

olmayı amaçlamaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Fatih Projesi'nde bileşenlerinden olan EBA'nın sosyal bilgiler derslerinde kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin ne düzeyde olduğunu, var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeye çalışan bu çalışmada eylem araştırması yapılmıştır. Araştırmamız tarama modeline göre düzenlenmiştir. Tarama modellerini şöyle tanımlamaktadır: “ tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2005, s.77).

Tarama modeli merkezli ve nitel tabanlı bu araştırma Balcı (2001), Karasar (2005), Yıldırım ve Şimşek (2011), Büyüköztürk ve diğerleri (2015) gibi farklı bilimsel araştırma metotları üzerine yazılmış literatür incelendikten sonra şekillendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini, Yozgat il merkezinde ve ilçelerinde bulunan ve Fatih Projesinin uygulandığı okullarda görev yapan toplam 194 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini ise bu öğretmenler arasından seçilen okullarda eğitim veren öğretmenler arasından tesadüfi yöntemle seçilmiş 19 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılacak veriler için uzman görüşlerinden faydalanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 19 sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Görüşmeler yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Görüşme verilerinin analizindeki amaç, elde edilen görüşme verileri ile araştırma konusunu kaynaştırmaktır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2015: 163). Bu amaç ışığında araştırma konusunun verilerinin analizi için en uygun nitel araştırma değerlendirme yönteminin “betimsel analiz” yöntemi olacağı kanısına varılmıştır.

Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224).

Yıldırım ve Şimşek (2011) betimsel analiz için şunları önermektedir:

Betimsel analiz dört aşamadan oluşur:

- “1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma.
2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi.
3. Bulguların tanımlanması.
4. Bulguların yorumlanması”(Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224).

Bu referans kaynak doğrultusunda veri toplama formu olan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular başlıklar altında toplanmıştır. Öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre analizleri yapılarak yorumlanmıştır. Yorumlamalar yapılırken daha önceden yapılmış çalışmalarla karşılaştırılarak cevaplar değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin FATİH projesinin birleşenlerinden olan EBA hakkında ki görüşlerinin araştırıldığı çalışmamamız Yozgat ili ve ilçelerinde görev yapan 19 sosyal bilgiler öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular Tablosu

	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Hizmet Yılı	Yaş	Çalışmakta Olduğu İlçe
Kişi 1	Erkek	Lisans	1-5	20-25	Çekerek
Kişi 2	Erkek	Lisans	11-15	36-40	Sorgun
Kişi 3	Erkek	Lisans	11-15	36-40	Çayıralan
Kişi 4	Erkek	Lisans	11-15	31-35	Sarıkaya
Kişi 5	Kadın	Lisans	1-5	20-25	Yenifakılı
Kişi 6	Erkek	Lisans	1-5	26-30	Yozgat
Kişi 7	Kadın	Lisans	1-5	26-30	Sorgun
Kişi 8	Erkek	Lisans	11-15	31-35	Yozgat
Kişi 9	Kadın	Yüksek lisans	6-10	26-30	Aydıncık
Kişi 10	Kadın	Yüksek lisans	20 üstü	40 ve üzeri	Akdağmadeni
Kişi 11	Erkek	Lisans	16-20	36-40	Saraykent
Kişi 12	Kadın	Lisans	16-20	36-40	Yozgat
Kişi 13	Erkek	Lisans	6-10	26-30	Çekerek
Kişi 14	Kadın	Lisans	6-10	26-30	Çekerek
Kişi 15	Kadın	Lisans	16-20	40 ve üzeri	Çandır
Kişi 16	Erkek	Yüksek lisans	20 üstü	31-35	Kadışehir
Kişi 17	Erkek	Lisans	11-15	31-35	Yozgat
Kişi 18	Erkek	Lisans	16-20	36-40	Yerköy

Çalışmaya katılan katılımcılardan 12 (%63,15) katılımcı erkek, 7 (%36,84) katılımcı kadındır. Çalışmamız kapsamında görüşülen katılımcı öğretmenlerin eğitim düzeyi incelenmiştir. Doktora eğitimi alan katılımcı olmadığı görülmüştür. Katılımcılardan 16 (%84,21) kişi lisans seviyesinde eğitim alırken, 3 (%15,79) katılımcı yüksek lisans seviyesinde eğitim almıştır. Yapılan çalışmada katılımcı öğretmenlerin yaş dağılımı incelenmiştir. Araştırmamızda 26-30 yaş arası katılımcı sayısı ile 36-40 yaş arası katılımcı sayısı 5 (%26,31) kişiyle eşitlik göstermektedir. 20-25 yaş arası katılımcı sayısı 2 (%10,53), 40 yaş ve üzeri katılımcı sayısı 3 (%15,79), 31-35 yaş arası katılımcı sayısı ise 4 (%21,05) kişidir. Araştırmaya katılan katılımcıların hizmet sürelerine göre dağılımına bakıldığında, 3 (%15,79) katılımcının 20 yıl ve daha uzun süre ile hizmet ettiği, 4 (%21,05) katılımcının 16-20 yıl süre ile hizmet ettiği, 5 (%26,31) katılımcının 11-15 yıl süre ile hizmet ettiği, 3 (%15,79) katılımcının 6-10 yıl süre ile hizmet ettiği ve 4 (%21,05) katılımcının 1-5 yıl süre ile hizmet ettiği görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin çalışmakta olduğu ilçeye göre dağılımı incelendiğinde çoğunluğu oluşturan 4 (%21,05) kişinin Yozgat cevabı verdiği görülmüştür. Çekerek ilçesinde hizmet eden katılımcı sayısı 3 (%15,79), Sorgun ilçesinde hizmet eden katılımcı sayısı ise 2 (%10,53)'dir. Diğer katılımcılar farklı ilçeler dağılım göstermişlerdir.

Öğretmenlerin Buldukları Kurumda Tablet, Projeksiyon Aleti, EBA'yı Kullanım Durumları

Gelişen teknolojinin en büyük örneklerinden birini EBA ve içeriği oluşturmaktadır. Bununla beraber projeksiyon aletleri, tabletler vb. yer almaktadır. EBA'ya uygun bilgisayar programları yardımıyla tüm derslerin uygulamalı ve görsel olarak işlenmesi sonucu öğrencilerin hafızasında verilen bilginin kalıcılığı açısından önemli bir gelişmedir. EBA içeriği ile daha ilgi çekici, yaratıcı ve heyecan verici hale gelen dersler işlemek mümkündür. Öğretmenler açısından zamandan tasarruf sağlamasını, bilgisayar ortamında anlatılan konu ile ilgili eğitime katkı sağlayacak her türlü materyali ve görsel kullanma olanağı vermesi de göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Projeksiyon aletleri de tıpkı EBA programları gibi eğitimin birçok alanında yaygın olarak kullanılmakta ve eğitim alanında olumlu sonuçlar alınmasına yardımcı olmaktadır. Fatih projesi kapsamında öğrencilere dağıtılan tabletler devletin de eğitim ve öğretim alanında

teknolojik olarak yaşanan gelişmeye ayak uydurması bakımından önemli bir gelişmedir. Bu bilinçle araştırmaya katılan katılımcı öğretmenlerimize görev yaptıkları kurumda internet, projeksiyon ve tablet varlığı durumu sorulmuştur. Öğretmen görüşleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Buldukları Kurumda Eğitim Teknolojisi Kullanım Durumları

Eğitim Teknolojisi Kullanım Durumları	<i>f</i>	%
Kurumda akıllı tahta kullananlar	19	100
Kurumda internet kullananlar	18	94.73
Kurumda tablet olmayanlar	17	89.46
Projeksiyon aleti kullanımı	11	57.89
Kurumda tablet olanlar	1	5.26

Katılımcılardan alınan cevaplardan anlaşılmıştır ki okullarda sosyal bilgiler dersinde eğitim bilişim ağı kapsamında tablet kullanımı yaygın bir hale gelmemiştir. Çalışmamıza katılan 1 (%5,26) kişi görev yaptığı kurumda tablet olduğunu ifade etmiştir. 17 (%89,47) kişi kurumlarında tablet olmadığını ifade ederken 1 (%5,26) kişi konuyla ilgili yanıt vermemiştir. Katılımcılardan 18 (%94,73) kişi kurumlarında internet olduğunu, 1 (%5,26) katılımcı ise olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların tamamı (19 kişi) görev yaptıkları kurumda akıllı tahta kullanıldığını ifade etmiştir. Projeksiyon aleti kullanma durumuna bakıldığında 11 (%57,89) katılımcının görev yaptığı kurumda projeksiyon aleti kullanıldığı gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların verdiği cevaplar ışığında birçok kurumun gelişen teknolojiye büyük ölçüde ayak uydurduğunu söylemek mümkündür. Verilen cevaplar incelendiğinde FATİH projesi kapsamında okullara dağıtılan akıllı tahtaların öğretmenler tarafından büyük oranda kullanıldığı görülmektedir. Kişi 8 : “ EBA’nın içeriklerinden faydalanarak dersin daha zengin bir hale gelmesi öğrencilerime de ekstra bir motive kaynağı, benim için.” gibi ifadelerle EBA kullanımından bahsedilmektedir.

Öğretmenlerin Teknoloji Alanında Yapılan Çalışmaları Nereden Takip Ettiğinin Değerlendirilmesi

Yapılan çalışma kapsamında çalışmaya katılan katılımcılara eğitim teknolojileri alanında yapılan çalışmaları takip edip etmediği, takip ediyorsa nereden nasıl ve ne ölçüde takip ettiği sorulmuştur. Aşağıdaki tabloda verilen cevaplar sunulmuştur.

Tablo 3.Öğretmenlerin Teknoloji Alanında Yapılan Çalışmaları Takip Durumları

Takip Etme Durumları	<i>f</i>	%
Teknoloji alanında yapılan çalışmalarını takip edenler	14	73.68
Teknoloji alanında yapılan çalışmalarını ara sıra takip edenler	4	21.05
Teknoloji alanında yapılan çalışmalarını takip etmeyenler	1	5.26

Katılımcılardan 1 (%5,26) kişi eğitim teknolojileri alanında yapılan çalışmalarını takip etmediğini ifade ederken, 14 (%73,68) katılımcı söz konusu çalışmalarını takip ettiğini ifade etmektedir. 4 (%21,05) katılımcı eğitim alanında yapılan çalışmalarını ara sıra takip ettiğini ifade etmiştir. Yapılan çalışmalarını takip ettiğini belirten katılımcılar bunu yaparken internet kullandığını ve EBA, Milli Eğitim Bakanlığı sitesi, sosyal medya platformları, forum siteleri ve konuyla ilgili internet siteleri aracılığı vasıtasıyla bilgi aldığını ifade etmiştir. Birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu ve dünya çapında yaygın olan internetin bilgiye ulaşmayı çok kolay bir noktaya getirdiğini de görmekteyiz. Kişi 1: “ Zamanım el verdikçe kişisel sosyal medya hesaplarımdan gelişmeleri takip ediyorum.”

Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitime Katılım Durum Değerlendirmesi

Yapılan çalışma kapsamında eğitim teknolojileri üzerine yapılan herhangi bir hizmet içi eğitime katılma durumları sorulmuştur. Aşağıdaki tabloda katılımcı cevapları sunulmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitime Katılım Durumları

Eğitime Katılım Durumları	<i>f</i>	%
Hizmet içi eğitime katılanlar	73.68	14
Hizmet içi eğitim ve uzaktan eğitime katılanlar	47.56	9
Sadece uzaktan eğitime katılanlar	26.31	5
Hizmet içi eğitime katılmayanlar	26.31	5

5 (%26,31) katılımcı konuyla ilgili herhangi bir eğitim almadığını ifade ederken, 14 (%73,68) katılımcı eğitim teknolojileri üzerine yapılan hizmet içi eğitime katıldığını ifade etmiştir. Kişi 9 : “ Uzaktan eğitim aracılığıyla FATİH projesine yönelik eğitim aldım.” Hizmet içi eğitim Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren bütün öğretmenlerin mesleki açıdan verimliliğini ve performansını artırmak maksadıyla düzenlene seminer ve kurslar gibi çalışmalardır. Hizmet içi eğitimi farklı şekillerde

tanımlamak mümkündür. Yapılan tanımların ortak noktası hizmet içi eğitimin çalışan bireylere mesleklerine uygun gerekli bilgi, beceri, tutum ve deneyimler kazandırma etkinliği olmasıdır (Noe,2002; Sukardi,1988; Byars ve Rue,2003; Orhan ve Akkoyunlu,1999; Şahin ve Güçlü, 2010). Hizmet içi eğitim programlarına katılan bireyler yüz yüze eğitim alabildikleri gibi uzaktan hizmet içi eğitim almaları da mümkündür. Klasik hizmet içi eğitim sürecinin büyük bir bölümü yüz yüze eğitim ile yapılmaktadır, fakat öğretmenleri bir mekânda toplamak, organize olmak son derece zor ve maliyeti yüksek bir uygulama olacaktır. Bu sebeple yüz yüze eğitimin devamlılığını sağlamak konusunda sıkıntı yaşanmakta ve öğretmenlere ulaşmak konusunda yetersiz kalmaktadır (Türel, 2010). Yapmış olduğumuz çalışmada araştırmaya katılan katılımcılardan 9 (%47,36) kişi gerek hizmet içi eğitim gerekse uzaktan hizmet içi eğitim aldığını ifade etmiştir. Katılımcılardan 5 (%26,31) kişi ise sadece uzaktan hizmet içi eğitime katıldığını ifade etmiştir. Katılımcılar söz konusu eğitimleri Milli Eğitim Bakanlığında, okullarının bağlı olduğu ilçelerde ve görev yaptıkları okullarında düzenlenen seminerlerde aldıklarını belirtmişlerdir. Bu eğitimlerin EBA, Fatih projesinin kullanımı, içeriği, EBA'nın kullanımı ve düz anlatım yoluna dayalı eğitimler olduğu gözlemlenmiştir. Eğitim alma süreleri 0-3 ay arasında değişkenlik göstermiştir. FATİH projesi kapsamında verilen hizmetiçi eğitimlerin başarısı için öncelikle öğretmenlerin bu konuda istekli ve öğrenmeye hazır olmaları gerektiği (kişisel yeterlikler) belirtilmiştir.

Öğretmenlerin EBA İçerisinde Bulunan İçeriklerden Hangisini Kullandıklarının Değerlendirilmesi

Eğitim Bilişim Ağı, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından her bireyin herhangi bir ücret ödemediği kullanabileceği çevrimiçi bir sosyal platformdur ve çok kapsamlı bir içeriğe sahiptir. EBA içerisinde yer alan içerik bölümü incelendiğinde, haber, video, görsel, ses, e-kitap, e-dergi ve doküman alt bölümlerinden oluştuğu görülmektedir. Yaptığımız araştırma kapsamında katılımcılara EBA içerisinde bulunan içeriklerden en çok tercih ettikleri uygulamaların hangi uygulamalar olduğu sorulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin EBA İçeriklerini Kullanım Durumu

EBA İçeriği Kullanımı	<i>f</i>	%
Video ve testleri kullananlar	15	78.94
İçeriklerin tümünü kullananlar	4	21.05

Alınan cevaplardan araştırmaya katılan öğretmenlerden 15 (%78, 94) katılımcının EBA' nın içeriğinde bulunan videolar, testler ve derslerle ilgili bilgi almak için kullandığı anlaşılmaktadır. Kişi 11 ifadesinde : “ Özellikle ders sonrasında EBA içerisindeki testlerle konuyu pekiştiriyorum.” Kişi 3 ise :” EBA'yı dokümanlardan çok video ve test içerikleri olarak devamlı kullanmaya çalışıyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin Kullanılan Uygulamaların Özellikleri Hakkındaki Değerlendirmesi

Katılımcılara kullandıkları uygulamanın özellikleri sorulmuştur. Verilen cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Kullanılan Uygulamaların Özellikleri Hakkındaki İfadeleri

İfade Edilen Durumlar	<i>f</i>	%
Hem olumlu hem olumsuz yönlerini ifade edenler	12	63.15
Uygulamalar hakkında fikir beyan etmeyenler	10	52.63
Olumlu veya olumsuz görüş bildirmeyenler	5	26.31
Uygulamada ders içeriklerinin bulunmasını ifade edenler	4	21.05
Uygulamalar içerisinde görsel anlatımın yoğun olmasını ifade edenler	3	15.78
Olumlu yönlerinin olduğunu belirtenler	2	10.52
Uygulamalar içerisinde tarih şeridinin kullanılmasını ifade edenler	1	5.26
İnteraktif portalların olmasını ifade edenler	1	5.26

Katılımcılardan 10 (%52,63) kişi bu konuyla ilgili fikir beyan etmemiştir. Diğer katılımcılardan 1 (%5,26) kişi interaktif öğrenme portallarının olma özelliğinden 1 (%5,26) katılımcı ise tarih atlasının önemli olduğunu ve uygulama içerisinde tarihleri belli bir sırada, tarih şeridi halinde gösterilmesi özelliğinden bahsetmiştir. 3 (%15,78) katılımcı uygulama içerisinde görsel anlatımın yoğun olması özelliğinden bahsetmiştir. Daha öncede değindiğimiz gibi öğrenciye verilen bilginin algılanması ve hafızasında

kalmasını kolaylaştırmada derslerin görsel içeriklerle desteklenmesi son derece önem arz etmektedir. Yine aynı soruyla ilgili olarak 4 (%21,05) katılımcı uygulamada var olan konu anlatımları ve görselle desteklenmesi, videolar, ders içeriklerinin bulunması özelliklerine dikkat çekmiştir. Katılımcılardan görüş beyan etmesini istenen bir diğer konu uygulamaların olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğu konusudur. Bununla ilgili olarak olumlu ya da olumsuz görüş bildirmeyen katılımcı sayısı 5 (%26,31) 'tir. 2 (%10,52) katılımcı olumlu yönleri olduğunu fakat geliştirilebileceğini düşünmektedir. Araştırmaya kalan 12 (%63,15) katılımcı ise hem olumlu hem olumsuz yönlerine dikkat çekmiştir. Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda olumlu ve olumsuz yönlerini inceleyecek olursak, derslerde öğretmenlerin ve öğrencilerin zaman açısından tasarruf etmesi, anlatımların görsellerle desteklenerek akılda kalıcılığın artması, ders içeriklerine yönelik bilgi alınabilir olması, soru sayı ve çeşitliliğinin çok olması, konu ve kaynak çeşitliliğinin olması gibi özellikleri olumlu özellikler olarak sıralayabiliriz. Katılımcıların olumsuz görüş bildirdiği konulardan biri internette yaşanan kopmalar ve sıkıntılardır. Kişi 4 : “ EBA’ya erişebilmek için internetin okullarda akıcı hale getirilmesi şart.” ifadesini kullanmıştır. İçerik ve görsellerin zenginleştirilmesi, güncel ve yeterli olmaması, yeni müfredata göre düzenlemede eksikler olması katılımcıların ifade ettiği olumsuzluklardandır.

EBA Kullanımında Verim Alınan Sınıf Düzeyinin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlere EBA kullanımında en çok verim alınan sınıf düzeyi ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Aşağıdaki tabloda katılımcı cevapları sunulmuştur.

Tablo 7. EBA Kullanımında Sınıf Düzeyinde Verim Alma Durumları

Verim Alma Durumu	<i>f</i>	%
EBA kullanımının derslerde verimi artırdığını ifade edenler	16	84.21
Ortaokul düzeyindeki her sınıfta verim aldığını ifade edenler	13	68.41

Araştırmaya katılan öğretmenlere EBA kullanımında en çok verim alınan sınıf düzeyi ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Alınan cevaplarda 13 (%68,42) katılımcı ortaokul düzeyinde EBA kullanımının her sınıf düzeyinde verim sağladığı düşünülmektedir. Benzer şekilde sınıf öğretmenlerinin EBA’yı derste kullandıklarında öğrencilerin derse karşı ilgi ve katılımlarının artacağını belirterek EBA’nın yararlı olduğu görüşündedirler

(Fidan, Erbasan, Kolsuz, 2016). Çalışmaya katılan öğretmenlerin 16'sı (%84,21) derslerin daha somut, görsel ve işitsel olarak anlatımın öğrencilerden ders konusunda alınan verimi olumlu etkilediğini, çalışılmak istenen konuyu hazır olması, öğrencilerin dikkatini çekecek tarzda bulunmasının da EBA'nın öğrenciden alınan verimi pozitif yönde etkilediği görüşündedir. Aynı zamanda soru çeşitliliği özellikle 8. Sınıf düzeyinde olan öğrencilerin LGS'ye hazırlanması açısından önemli olduğunu, EBA içerisinde bulunan soruların LGS'ye uygun nitelikte sorular olmasının öğrenciye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kişi 15 : “ Özellikle sınavlara hazırlık sürecinde olan öğrencilerimize yoğunlukla kullanmaktayız.” Kişi 10 görüşünde ise : “ 8. Sınıflarda soru çeşitliliği yararlanıyorum.” gibi ifadelerle ilgili soruyu cevaplamışlardır. Öğrencinin test mantığını kavraması açısından da son derece önemli görülmektedir.

EBA Kullanımına Yönelik Yaşanılan Teknik Problemlerin Değerlendirmesi

Eğitim teknolojilerini kullanırken teknik problemler görülmektedir. EBA'yı sosyal bilgiler öğretmenleri kullanırken yaşadığı sorunlar aşağıdaki tabloda ifade edilmiştir.

Tablo 8. EBA Kullanımına Yönelik Yaşanılan Teknik Problemler

Teknik Problem Durumları	<i>f</i>	%
Teknik alt yapı yetersizliğinden kaynaklandığını ifade edenler	16	84.21
EBA içeriklerinin indirilmesinde zorluk yaşadığını ifade edenler	1	5.26

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 16'sı (%84,21) EBA kullanımında yaşadığı problemin internette yaşanan kesilmeler ve teknik alt yapı yetersizliğinden kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı internette yaşanan problemler ve alt yapı eksiklikleri EBA kullanımını engellediğini ve içerikleri EBA'dan indirmekte zorlanıldığını ifade etmektedir. Kişi 16 : “ Alt yapı sıfır.” ifadesiyle yaşadığı problemi dile getirmiştir. Bir başka katılımcı akıllı tahtanın sürekli olarak dokunmatığının bozulması sonucu problem yaşandığı ve teknik servis konusunda sorun olduğu görüşündedir. Diğer bir katılımcı EBA'da uygulamaların iç içe yer aldığını, karışık dizayn edilmesinin kullanımı zorlaştırdığı görüşündedir. Okulda internet olmaması ders esnasında EBA'ya bağlanılamadığını bu nedenle evlerinde EBA'dan indirmeler yaparak video ve görselleri öğrencilere ulaştırabildiklerini bu sebeple zorlandıklarını ifade eden bir katılımcı bulunmaktadır.

EBA’da Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri

Çalışma kapsamında öğretmenlere EBA’da yaşanan sorunlar karşısında çözüm önerileriniz nedir sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların cevapları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 9. EBA’da Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri

Çözüm önerileri	<i>f</i>	%
İnternette yaşanan sorunların ve teknik alt yapı sorunlarının giderilmesi	16	84.21
Okullarda teknik elemanın bulundurulması	6	31.57
Fırsat eşitliğinin sağlanması	6	31.57
Yeterli ödenek ve zaman ayrılması	1	5.26
Fiber internet kullanımının geliştirilmesi	1	5.26

Öğretmenlerin 16’sı (%84,21) internette yaşanan sorunların giderilmesi, teknik alt yapının sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. Kişi 4 : “ Güçlü bir internet bağlantısına ihtiyaç var. Bunun içinde alt yapıların yeniden buna uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.” görüşü bunlardan biridir. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan öğretmenlerden 6 (%31,57) kişi okullarda yaşanan teknik sorunlarda sorunu çözümleyecek teknik eleman bulunmasının gerekliliği, fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda görüş bildirmiştir. Bir katılımcı Milli Eğitim Bakanlığının konu ile ilgili yeterince ödenek ve zaman ayırması gerekliliği konusunda görüş bildirmiştir. Başka bir katılımcı okullarında fiber internet kullanımına yeni geçildiğini internet bağlantısı çözüldüğü takdirde akıllı tahtaya bağlanma sorununun çözüleceğini ifade etmektedir. Kişi 18 : “ Akıllı tahtamız var ama kullanmak için sınıflarda internet bağlantısı zayıf.” gibi ifadeler kullanmışlardır. EBA’nın zenginleştirilmesi, okul binasının yenilenmesi, EBA eğitimine gerekli zamanın ayrılması ve hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmesi, içeriklere kolay erişim sağlanması öğretmenler tarafından sunulan çözüm önerilerindedir.

EBA Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarıyla Uyumuna Yönelik Değerlendirme

Sosyal bilgiler derslerinde kazanımlar öğrencilere verilirken EBA’dan faydalanmaktadır. Öğretmenlerimiz sorularımıza verdikleri cevaplarla EBA’nın kazanım üzerindeki olumlu ve olumsuz yönlerini dile getirerek kazanımla uyumunu

ifade etmişlerdir. Aşağıdaki tabloda bu ifadelere yer verilmiştir.

Tablo 10. EBA Sosyal Bilgiler Dersi Kazanım Durumları

EBA'nın Kazanımla İlişkisi	<i>f</i>	%
İçeriklerin güncel ve zengin olması	7	36.84
Görüş bildirmeyenler	6	31.57
Sosyal bilgiler dersi ile ilgili kazanım sınırının olmaması	1	5.26
Uygulamadaki videoların uzun olması	1	5.26

Araştırmaya katılan öğretmenlere EBA sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla ilgili olarak görüşleri sorulduğunda 1 (%5,26) katılımcı herhangi bir sorun görmediğini ifade etmiş, 6 (%31,57) katılımcı ise görüş bildirmemiştir. Alt yapının yetersizliği, seslendirmeler konusunda yaşanan sıkıntılar, eksik materyaller ve seviye sorunu, değinilen konulardandır. Araştırmaya katılan 1 (%5,26) katılımcı bu konudaki en büyük sıkıntının sosyal bilgiler kazanımlarının bir sınırı olmaması sebebiyle sıkıntı yaşadığını ifade etmiştir. İçeriklerin fazla ya da gereksizliği konusunda görüş bildirmiştir. Bir başka katılımcı konularla ilgili videoların uzun olduğunu ve bu durumun öğrencinin sıkılmasına yol açtığını ve sonrasında öğrenciyi etkin kılacak etkinliklerin az olması sorununa değinmiştir. Kişi 19 : “ Ders içinde bir veya iki etkinlik kullanımı var, onun dışında ders devamlılığını sağlamıyor.” İfadesine benzer olarak, görüş bildiren katılımcılardan 7 (%36,84) kişinin ortak sorunu içeriklerin güncel ve zengin olmaması, EBA da yayınlanan video ve kazanımların uyummadığı yönündedir.

EBA Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarıyla Uyumuna Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Kazanımlarla EBA içeriği uyumu önemlidir. Öğretmenlerimiz sorunlara yönelik çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Verilen cevaplar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 11. EBA Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarıyla Uyumuna Yönelik Sorunlara Çözüm

Kazanım Sorununa Çözüm	<i>f</i>	%
İlgili görüş bildirmeyen	11	57.89
İçeriğin güncellenmesi ve müfredata uyum sorunu	8	72.72
Görüş bildiren	8	72.72
Sosyal bilgiler kazanımının sınırlandırılması gerektiği	1	5.26
Etkinliklerin yetersiz olduğu	1	5.26

Yapılan çalışma kapsamında çalışmaya katılan öğretmenlere EBA sosyal bilgiler kazanımları uyumuyla ilgili olarak sorunların neler olduğu ve çözüm önerilerinin ne olduğu sorulmuştur. 11 (%57,89) katılımcı konuyla ilgili görüş bildirmemiştir. Görüş bildiren katılımcılardan 8'inin (%42,11) ortak görüşü içeriğin güncellenmesi ve müfredata uyum sorunudur. Araştırmaya katılan bir katılımcı sosyal bilgiler dersinin kazanımlarının net bir sınırının olmadığını ve içeriğin çok fazla olduğunu ifade etmiştir. Bir başka katılımcı, etkinliklerin yetersiz olduğunu ve bazı videoların öğrenci düzeyine uygun olmadığı görüşündedir. İnternet ve teknik alt yapı yetersizliği de öğretmenlerin şikayetçi olduğu konular arasındadır. Kişi 7 : “ Dersin içeriğinde ayrı EBA'ya ulaşım konusunda ayrı sıkıntılar yaşıyoruz. Kazanımların güncellenmesi ve teknik hataların giderilmesi gerekiyor.” görüşünü bildirmiştir. Söz konusu sorunlar karşısında kazanımların sınırlandırılması, videoların öğrenciye uygun içerikte hazırlanması, internet hızının artırılması ve teknik alt yapı sorununun giderilmesi önerilen çözüm önerilerindedir. Bir katılımcı bilim teknikleri ve yazılım dersi öğretmenlerinin EBA düzeni ile ilgili olarak fikirlerinin alınmasının aynı zamanda EBA' nın etkin kullanıma yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılmasının faydalı olacağı görüşündedir.

EBA Kullanım Sıklığı ve Kullanılan İçerik Hakkında Değerlendirme

Eğitimde sınıf içerisinde eğitim teknolojilerini kullanmak derslerde verimi artırmaktadır. Öğretmenlerimizin EBA'yı kullanmaları eğitimde kaliteyi artırmayı sağlamaktadır. Bu sebeple eğitimdeki kaliteyle EBA'yı kullanma sıklığı arasındaki bağı görmek amacıyla öğretmenlerimize kullanım sıklıkları ve içerik hakkında sorular sorulmuştur. Verilen cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 12. EBA Kullanım Sıklığı ve Kullanılan İçerik Hakkında

Kullanım Sıklığı Ve İçerik	<i>f</i>	%
EBA'yı sıklıkla kullananlar	11	57.89
EBA'da yer alan ders ve içerik başlıklarının kullanımı	10	52.63
İnternet problemleri sebebiyle kullanamayanlar	5	26.31
EBA'yı sıklıkla kullanmayanlar	2	10.52
Ders içeriğine uygun içerikleri kullananlar	1	5.26

Araştırmaya katılan öğretmenlerin EBA kullanım sıklığı değerlendirildiğinde 11 (%57,89) katılımcının uygulamayı sık kullandığı görülmüştür. Kişi 6 : “ Günlük derslerimde EBA’yı kullanıyorum. Hem zaman tasarrufu sağlıyorum hem de verimli geri dönüşler alıyorum.” ifadesinde bulunmuştur. İki katılımcı sık kullanmadığını ifade ederken diğer kullanamayan katılımcılardan 5 (%26,31) katılımcı internetin yarattığı problemler ve içeriğin güncel olmaması sebebiyle kullanmadığını ifade etmektedir. Bir katılımcı ders içeriğine uygun etkinlik olduğu takdirde kullanmaya çalıştığını ifade etmiştir. Katılımcıların EBA’ da bulunan hangi başlıkları kullandığı konusunda yapılan değerlendirmede 10 (%52,63) katılımcının EBA’ da bulunan ders ve içerik başlıklarını kullandığı gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin EBA’yı kullanma sıklıklarına göre EBA yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. EBA’yı her gün kullanan öğretmenlerin yeterlikleri “haftada bir gün, ayda birkaç kez ve yılda birkaç kez” kullanan öğretmenlerin yeterliklerine göre daha yüksektir. Ayrıca interneti çok iyi kullanan öğretmenlerin EBA yeterliklerinin diğer düzeylerdekilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

EBA Uygulamasının Kazandırdığı Becerilere İlişkin Değerlendirme

Sınıflarımızda yer alan akıllı tahtalar aracılığıyla öğrencilerimiz ders işlerken EBA’yı kullanmakta EBA’da öğrencilere birçok beceri sunmaktadır. Öğretmenlerimizin görüşlerine göre EBA’nın sunduğu beceriler incelenmiştir. Aşağıdaki tabloda bu becerilere ilişkin ifadeler sunulmuştur.

Tablo 13. EBA Uygulamasının Kazandırdığı Beceriler

EBA’nın Kazandırdığı Beceri	<i>f</i>	%
Kalıcı öğrenme	12	63.15
Soyut kavramların somutlaştırılması	12	63.15
Öğrenci, öğretmen eğitim ve teknoloji birliği kaynaklı verim artışı	12	63.15
Teknolojiyi doğru kullanmanın olumlu beceriler kazandırması	1	5.26
Öğrencinin etkin olması	1	5.26

Araştırmaya katılan öğretmenlere EBA uygulamasının kazandırdığı becerilerin neler olduğu konusunda görüşleri sorulmuştur. Katılımcılardan 12 (%63,15) öğretmen kalıcı öğrenme sağladığını, öğrencilerin duyularına hitap ederek soyut kavramları somutlaştırdığını, öğrenci, öğretmen, eğitim ve teknolojiyi birleştirerek daha verimli

eğitim sağladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Aynı zamanda teknoloji kullanımını artırarak doğru teknoloji kullanım becerisini kazandırdığını ifade etmişlerdir. Kişi 2 : “ Sosyal bilgiler hem anlatımı hem de anlaşılması soyut bir ders EBA bu zorluğu bir nebze de olsa kolaylaştırıyor, bence.” söyleminde bulunmuştur. Çalışmaya katılan bir katılımcı öğrenciler tarafından etkin olarak kullanılmaması sebebiyle yeterince beceri kazanıldığını düşünmediğini belirtmiştir. Başka bir katılımcı ise sosyal bilgiler kazanımları açısından olumlu beceriler kazandırdığını düşünmektedir.

EBA Platformu İçerisinde Bulunan Ulusal veya Uluslararası Projeye Katılım Durumu Değerlendirmesi

Projeler, ğretmenlerin, öğrencilerin ve okulların iş birliği halinde çalışmalarına imkan sunmaktadır. Öğrencilere çeşitli yönlerden gelişimine yardımcı olmaktadır. Bu sebeple öğretmenlerin proje katılma durumları önem arz etmektedir. Aşağıdaki tabloda katılım durumları ifade edilmiştir.

Tablo 14. EBA Platformu İçerisinde Bulunan Ulusal veya Uluslararası Projeye Katılım Durumu

Katılım Durumları	<i>f</i>	%
Projeye katılmayanlar	18	94.73
Projeye katılan	1	5.26

Çalışmaya katılan ğretmenlere EBA platformu içerisinde bulunan ulusal veya uluslararası bir projeye katılma veya katılmadığı ve sebeplerine ilişkin yöneltilen soruda 18 (%94,73) katılımcının herhangi bir projeye katılmadığı görülmüştür. Bir katılımcı resim yarışmasına katıldığını ifade etmiştir. Herhangi bir projeye katılmayan katılımcılar katılmama gerekçesi olarak bu tarz projelere ayıracak zamanları olmadığını ifade etmiştir. Kişi 11 : “ Bu projeler uzun zaman ve emek isteyen süreçler bizde sınav odaklı bir müfredat yetiştirmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla katılım olmuyor.” açıklamasında bulunmuştur. Bir katılımcı yarışmalara katılmayı düşündüğünü fakat teknik eksiklikler sebebiyle yarım kaldığını, bir başka katılımcı aktif EBA kullanmadığını ve teşvik olmaması nedeniyle katılmadığını, başka bir katılımcı ise buldukları ilçede bu tarz etkinliklere katılmanın zor olduğunu, bu etkinliklerin genelde il merkezinde uygulandığı için uzak olduğunu belirtmiştir.

EBA Hakkında Olumlu Veya Olumsuz Görüşlerin Değerlendirmesi

Öğretmenlerin derslerde EBA içeriklerini kullanması EBA hakkında, değerlendirmelerini de çeşitli şekillerde etkilemiştir. Öğretmenlerimiz olumlu veya olumsuz yorumlarda bulunmuşlardır. Bununla ilgili bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 15. EBA Hakkında Olumlu Veya Olumsuz Görüşler

Olumlu-olumsuz Görüşler	<i>f</i>	%
Olumlu görüş bildirenler	15	78.94
Olumsuz görüş bildirenler	4	21.04

Yapılan çalışmaya katılan 15 (%78,94) öğretmen EBA hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar çoklu öğrenime uygun olması, akılda kalıcılığı sağlaması, iyi bir yardım kaynağı olması ve okulda internet sorunlu olduğu durumlarda evden de içeriklerin indirilebiliyor olmasının uygulamanın olumlu yönleri olduğunu ifade etmişlerdir. Kişi 9 : “ Öğretmen için derslerde önemli bir kaynak alanı.” İfadesiyle görüş bildirmiştir. Bunun yanı sıra teknolojik problemler, alt yapıda olan eksiklikler ve içeriklerin yetersiz olması EBA kullanımının olumsuz yönleri olduğunu ifade etmişlerdir. Bir katılımcı 5. sınıflar için yeni müfredat doğrultusunda güzel ders anlatımlarının yer aldığını 6. 7. ve 8. sınıflar için hazırlanan videoların sıkıcı olduğunu, güncel olmadığını, yer alan soruların ise eksik olduğunu ifade etmiştir. Bir başka katılımcı EBA sisteminin kullanımının karışık olması konusunda görüş bildirmiştir.

EBA’ ya Yönelik Beklentilerin Değerlendirilmesi

EBA öğretmen ve öğrencilere farklı bir platform sunmuştur. Eğitimde ihtiyaçlara cevap vermesi EBA’ dan beklentileri artırmıştır. Aşağıda öğretmenlerin EBA hakkındaki beklentileri tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 16. EBA’ ya Yönelik Beklentiler

EBA’ya Yönelik Beklentiler	<i>f</i>	%
Görüş bildirmeyenler	12	63.15
Öğrenciyi etkin kılacak beklentiler	6	31.57
İçeriğin güncel ve daha zengin olmasına yönelik beklenti	6	31.57
İnternet ve alt yapı sorununun giderilmesi	6	31.57
EBA içeriğinin değerlendirileceği zümre toplantısı	1	5.26
EBA ile ilgili fikir alışverişi sağlanması	1	5.26

Çalışma kapsamında öğretmenlere EBA' ya yönelik beklentilerinin ne olduğu sorulmuştur. Araştırmaya katılan 6 (%31,57) öğretmen, öğrenciyi etkin kılacak, düşünme ve konuşma becerilerini geliştirecek etkinliklerin olması, içeriğin güncel ve zengin olması, sistemin daha hızlı çalışması, internet ve alt yapı sorununun giderilmesi, öğrenci seviyesine uygun videolar bulunması doğrultusunda görüş bildirmiştir. Kişi 14 : “ EBA içeriğinde öğrencileri aktif kılacak öğelere daha çok yer verilmeli.” şeklindeki ifadeyle açıklamaktadır. Katılımcılara yöneltilen bir başka soruda kurumsal beklentilerinin ne olduğudur. Bir katılımcı konuyla ilgili olarak öğretmenlerin birbiriyle fikir alışverişini kolaylaştırmak için Milli Eğitim Müdürlüklerinin bilgilendirmelerinin gerekliliği, okullarının bulunduğu il ve ilçe genelinde zümre öğretmenlerinin EBA üzerinden ders içerikleri, kazanımları ve uygulamaları konusunda birlikte çalışabilmelerine olanak sağlayacak yapı olması gerektiği görüşündedir. Kişi 10 : “EBA içeriği hakkında zümre öğretmenlerinin fikirlerine başvurulabilir.” görüşünü aktarmıştır. Katılımcılardan 12 (%63,15) öğretmen konu ile ilgili görüş bildirmemiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Fatih Projesi kapsamında yer alan EBA'nın sosyal bilgiler derslerinde kullanımı hakkında öğretmen görüşleri araştırılmış olan bu çalışmada bir takım problemler üzerinden hareketle teknolojik araçların eğitimde ne derece kullanılabilir olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Bulgularda sosyal bilgiler derslerinde EBA kullanımına öğretmenlerin orta düzey katılım gösterdikleri görülmüştür. Sosyal bilgiler dersinde EBA'nın, öğrencilerin derse çalışmasında olumlu etkiye sahip olduğu, derse anlamayı ve derste not almayı kolaylaştırdığı, derste başarıyı, dikkati ve derse olan ilgiyi arttırdığı çalışma grubunun yarısından çoğu tarafından destek bulmuştur. Ancak EBA'yla ilgili yer alan olumsuz görüşler de öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Tankut (2008) çalışmasında, bilgisayar destekli öğretimin tarih ve coğrafya alanında yani sosyal bilgiler dersinde başarıyı artırdığı eğitimde kalıcılığı sağladığı geleneksel eğitimden daha etkili olduğu görülmüştür hatta coğrafya konularında bilgisayar destekli öğretimin daha etkili olduğu görülmüştür. Hörküç (2014) çalışmasında Tablet bilgisayarların eğitimde aktif olarak kullanılmadığını belirtmiştir. Karakaya da (2013) yaptığı çalışmada tabletlerin, bilgilerin kaybolması, veri girişi yapılamaması vb. çok problemler içerdiğini bu nedenle derslerde aktif olarak kullanılmadığını belirtmiştir. Pala ve diğerleri (2017) "Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Sitesinin Otantik Görevler ve Göz İzleme İle Kullanılabilirliğinin İncelenmesi" isimli araştırmalarında tasarımın ilk sürüm dikkate alındığında düzelme göstermesine rağmen alan içeriklerinin yetersiz olması ve arama motorunun verimsiz çalıştığını belirtmiştir.

Bulgularda sosyal bilgiler derslerinde EBA'nın kullanımına öğretmenlerin yüksek düzeyde katılım gösterdikleri görülmüştür. Somyürek, Atasoy ve Özdemir'in (2009) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin akıllı tahtalara yönelik olumlu bir tutum içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Yine Türel'in (2012) yapmış olduğu çalışmada bu çalışmaya paralel şekilde öğretmenlerin çoğunluğunun akıllı tahtaları sıklıkla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bir başka araştırma da ise Etkileşimli tahta odaklı çalışmalarında da idareci görüşlerine paralel olarak etkileşimli tahtada ders işlemenin zaman tasarrufu sağladığı dile getirilmiştir. Ünal'ın (2015) çalışmasında EBA'nın

sosyal bilgiler dersinde öğretmenler tarafından benimsendiği, derse sevilerek girildiği, dersin zevkli geçtiği, dersin sıkıcı olmadığı gibi bulgulara rastlanmıştır. Ayrıca EBA'nın sosyal bilgiler derslerinde olumlu olmasına rağmen bir takım hizmet içi eğitim, teknolojiye sorular vb. nedenlerle olumsuzluklarının olduğunu ortaya koymuştur. Hiçyılmaz ve Kayserili (2017)'in çalışmasında EBA'nın eğitim – öğretimde faydalı olduğu ancak teknik sorunlar, içerik yönünden eksiklik, alt yapı sorunu ve internet sıkıntısı nedeniyle aktif olarak kullanılmadığına ulaşılmıştır. Buff'un (2016) yaptığı çalışmada öğretmenlerin EBA içeriği ile derslerde daha mutlu olduklarını ve daha çok bilgi edindikleri bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Gürol, Donmuş ve Aslan'a göre (2012) öğretmenler FATİH projesini e-içerik eksikliği ve etkileşimli tahtaların kullanım sorunları başlıklarında yetersiz bulmaktadır. Aslında söz konusu eleştiriler ile planlama eksikliği teması yakından ilişkili görünmektedir. Çünkü etkileşimli tahtalardaki yazılım yetersizlikleri ara programların olmaması, e-içerik yetersizliği ve yazılım arızaları temeldir. Bilindiği üzere bu tahtaların ihale içeriğinde antivirüs yazılımları bulunmamakta, dolayısıyla bu araçlar kısa sürede arızalanmaktadır. Türel'e göre (2012) karşılaşılan teknik arızalar öğretmenleri geleneksel araç-gereçlerle ders anlatmaya geri döndürmektedir. Teknik eksikliklerden kaynaklanan bu durum Fatih projesinin etkililiği açısından olumsuz ve istenmeyen sonuçlara yol açabilmektedir.

Bulgularda sosyal bilgiler derslerinde Fatih Projesinin kullanımına öğretmenlerin orta düzey katılım gösterdikleri görülmüştür. Fatih Projesi konusunda Karataş (2014) çalışmasında bu projenin teknoloji boyutuna öğretmenlerin sahip olmadığını ve katılımcıların projenin büyük eksiklerle başlamış olduğunu belirttiklerini ortaya koymuştur. Hörküç (2014) çalışmasında, hizmet içi eğitimin yetersiz kaldığını belirtmiştir. Çiçekli (2014) de yaptığı çalışmada projenin zamanla daha çok faydalı olduğunu, proje bağlantılı teknoloji kullanım oranının arttığını ve öğretmenlerin de bu durumdan daha memnun olduklarını belirtmiştir. Yaşaroğlu (2018) da çalışmasında projenin dersleri somut hale getirmede ve bilginin hızlı yayılmasında beklentileri karşıladığını, hizmetiçi eğitimin ise teorikten uygulamaya geçmesi konusunda öğretmenlerden öneri alındığını belirtmiştir.

Bulgulardan hareketle EBA'nın derslerde aktif olarak kullanılmadığı görülmektedir. EBA içeriğindeki teknik sıkıntılar, içeriğinde bilgiyi saklama ve veri girişi problemi gibi durumlardan dolayı sosyal bilgiler derslerinde az fayda sağlayan

eğitim aracı olarak gösterilebilir. Bu sonuç Tankut (2008), Hrk (2014) ve Karakaya (2003)'nin çalışmalarında çıkan sonuçları destekler niteliktedir. Geal'ın (2016) alışmasında çıkan tablet bilgisayarların özel öğretimde olumlu etki bırakması, normal öğretimde ders alan öğretmenlerin tablet bilgisayarları amacına yönelik kullanmasında sıklıntılarının olduğunu göstermektedir. Yaşaroğlu'nun (2018) alışmasında da öğrencilerin teknolojiyi amacının dışında kullandığı belirtilmiştir.

Bilimsel alanda yapılan araştırmalar, daha önce de belirtildiği gibi, eğitim öğretimde eski ile yeniye kaynaştırmada büyük bir etkiye sahiptir. Bu çalışmada da öğretmenlerin olumlu ve olumsuz maddelere yüksek katılım gösteriyor olmasından hareketle sosyal bilgiler ğretiminde EBA'nın olumlu faydalar sağladığı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır.

Bulgulardan hareketle, sosyal bilgiler ğretiminde Fatih Projesi'nin önemli ve kullanılabilir olduğuna ulaşılmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da görüleceği üzere, teknik altyapı, içerik ve hizmet içi eğitimlerin pratik yönü ağırlıklı olmak üzere zenginleştirildiğinde, çok faydalı bir Şekilde hayata geçirilebileceği söylenebilir. Öğretmenlerin ğretim teknolojilerini kullanabilme becerileri üzerinde hizmetiçi eğitimlerin önemli bir gereksinim olduğu bilinmektedir (Usluel, Mumcu ve Demiraslan, 2007). Öte yandan, Cengiz (2012), ğretmenlere teknolojinin doğru yerde, doğru biçimde kullanılmasını öğretebilmek için verilecek birkaç haftalık hizmet içi eğitimlerle istenen düzeye ulaşılmasının oldukça zor olduğunu, dolayısıyla "Fatih Projesi" gibi büyük yatırımın uygulanmasından önce, beşeri altyapının daha iyi hazırlanmasının gerekli olduğu görüldüğünü belirtmiştir. Bu problem durumuna uygun olarak çıkan sonuç Yaşaroğlu (2018), Karataş (2014), Hrg (2014) ve iekli'nin (2014) alışmalarında çıkan sonuçlarla benzeşmektedir.

Araştırma sonucuna genel olarak bakıldığında sosyal bilgiler derslerinde, EBA'nın sosyal bilgiler dersine ilgi uyandırmada, dersin soyut bir durumdan somut bir hale gelmesinde, dersin işlenişinde yer alan monoton anlatım tarzının sıkıcılığından zevkli bir hale dönüşmesinde ve sosyal bilgiler dersinin öğreniminde büyük katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca projenin içerik yönünden eksiklikler içerdiğine, projede yer alan teknolojik alt yapının okullarda yetersiz kaldığına ulaşılmıştır. Aktepe'nin (2011) araştırması teknoloji destekli işlenen derslerde ğrenci başarisının

yükseldiğini ortaya koymaktadır. Gürol, Donmuş ve Arslan'ın (2012) araştırması, FATİH projesi ile birlikte öğrencilerin bilgi ve derse karşı ilgilerinde artışı beklentisi olduğunu göstermektedir. Her öğrencinin öğrenme ortamı farklıdır. Kimi öğrenciler proje yapmak ister, kimi öğrenciler animasyon izler kimisi de yazılı kaynaktan öğrenir. EBA bu farklılıklara cevap verebilecek bir platformdur. Benzer olarak Ateş, Çerçi ve Derman (2015) tarafından yapılan çalışmada EBA'da yer alan videolar incelendiğinde, videoların sınıflara dağılımının eşit olmadığı, videoların süre bakımından yetersiz kalabildiği, izlenme sayısı olarak bakılınca bu miktarın düşük olduğu ve bazı videoların öğrenci seviyesine uygun olmadığı gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır. Alabay (2015) ise Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA kullanımına ilişkin görüşlerini almış ve Öğrenciler, EBA ile öğrenmenin kendi kontrolünde olduğunu ve EBA'da öğrendiklerini uygulama imkanı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ise EBA'yı derslerde daha etkin kullanabilmek için EBA hakkında kurs ve seminerlere ihtiyaçlarının olduğunu belirtmişlerdir.

EBA'nın sosyal bilgiler derslerinde kullanılması yönünde öğretmenlerin görüşleri olumludur. EBA, öğretmenlerin sosyal bilgiler derslerindeki başarılarının artmasına, derste dikkatlerinin yüksek seviyede kalmasına, derse ilgilerinin çekilmesine ve dersin işlenişinin zevkli kılınmasına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Bunun yanında EBA içeriğinin ders tekrarında, öğretmenin derse katılımında ve dersin anlaşılmasında bazı sorunlara neden olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler derslerinde, öğretmenlerin Fatih Projesi ve EBA hakkındaki olumlu görüşleri. Görüşme verilerinden elde edilen bulgulardan hareketle sosyal bilgiler derslerinde EBA'yı kullanma konusunda öğretmenlerin görüşleri olumlu veya olumsuz orta seviyededir. Bu da derslerde EBA'nın aktif kullanılmadığını veya kullanılmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar her ne kadar bir durumu yansıtmış olsa da küçük bir araştırma olması ve sosyal bilgiler derslerinde bu teknolojinin çok araştırılmış olmaması nedeniyle kesin yargılara ulaşmak mümkün değildir. Benzer şekilde Ertmer 1999 yılında yapmış olduğu çalışmada bilişim teknolojisi açısından bulunan donanım eksikliğinin öğretmenlerin teknoloji kullanımının önündeki en önemli etkenlerden biri olduğunu ifade etmişken 2005 yılında yaptığı çalışmasında teknolojik donanım eksikliği giderildiği halde öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojiden etkili bir

biçimde faydalanmadıklarını gözlemiştir (Akt. Akıncı, Kurtoğlu ve Seferoğlu, 2012, s. 7)

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmamızın görüşme sorularına verilen cevaplar değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır. Öncelikle ülkemizdeki okulların çoğunlukla bilgisayar teknolojilerine uygun donanımlara sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerimizin teknoloji eğitimde kullanmak için bilgisayar teknolojileri konusunda yapılan çalışmaları internet aracılığıyla takip ettiklerini görmekteyiz. Bunun için EBA, MEB sitesi, form siteleri ve sosyal medya platformlarından faydalanmaktadırlar. Aynı zamanda FATİH projesini ve bileşenlerinin daha aktif kullanımı için öğretmenlerimizin çoğunlukla MEB'in sunduğu hizmet içi eğitimlerini belirli saatler oranında almışlardır. Eğitimler sayesinde FATİH projesinin bileşenlerini derslerde daha etkin kullandıklarını görmekteyiz. Özellikle video, testlerin bulunduğu içeriklerin daha çok tercih edildiği ve bu içeriklerin 8. Sınıf düzeyinde kullanımının LGS sürecindeki öğrenciler için dersi desteklediği ifade edilmiştir. EBA'yı kullanma sıklığı ise öğretmenlerin okullarındaki teknik alt yapıyla doğru orantılı seyrettiği görülmektedir. Öğretmenlerimizin EBA'ya ilişkin ulusal veya uluslararası herhangi bir projeye katılmadıkları bu yönde çabalarının çeşitli sebeplerden dolayı olmadıkları dikkat çekmektedir. FATİH projesinin bileşeni olan EBA'yı kullanan öğretmenlerimizin içerik hakkında hem olumlu hem olumsuz yargılarının olduğunu söylemek mümkündür. Olumlu olarak eğitimde teknolojiyi desteklediklerini özellikle soyuttan somuta öğrenmenin kolaylaştığını aynı zamanda zamandan tasarruf sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Olumsuz yargıların ise internet alt yapısındaki, içeriklerin indirilmesindeki ve dokunmatik ekrandaki sorunlar temelini oluşturmaktadır. Öğretmenlerimizin bu sıkıntılara yönelik çözüm önerileri incelendiğinde internetteki sorunların giderilmesi en başta yer almaktadır. Bunun yanı sıra Sosyal bilgiler dersinin çok geniş bir içeriğinin olması sebebiyle EBA içeriğinin ders alanına yönelik zenginleştirilmesi ve güncelleştirilmesi gerektiği öğretmenlerimiz tarafından ifade edilmiştir. Hizmet içi eğitimlerinde daha çok olması yönünde görüşlerde bulunmaktadır.

EBA ve sosyal bilgiler dersi kazanım uyumuna dikkat edecek olursak, EBA içeriğinin ders alanına göre alt yapısının eksik olduğu ilk etapta verilen ifadelerden

dikkat çekmektedir. Özellikle video içeriğindeki seviye sorunu ile videoların kazanımla uyuşmaması, eksik materyaller, videoların uzun olması sebebiyle öğrencilerin aktif olamaması sorun oluşturmaktadır. Genel olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim teknolojisine olumlu baktıklarını ve faydalarının özellikle farkında olduklarını görüyoruz. Sınıflarda etkin olarak EBA ve benzeri platformları daha çok kullanmak istediklerini verilen ifadelerden çıkarabiliriz. Ancak alt yapı ve içerik yetersizliği öğretmenlerin bu konudaki faaliyetlerini olumsuz olarak etkilemektedir. Sorunların bir an evvel çözülmesi tüm görüşmeye katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin beklentisini oluşturmaktadır.

Öneriler

Zamanın şartları içerisinde bilimsel gelişmeler çok hızlı ilerlemekte ve gün geçtikçe yeni teknolojilere ayak uydurmak oldukça zor hale gelmektedir. Bilim çağı, teknoloji çağı diye de isimlendirilen 21. yüzyılda hangi milletler geride kalırsa bilim ve teknolojide ileri olan milletlerin boyunduruğu altından kurtulamayacaktır. Eğitim öğretimde kullanılan teknolojiler her geçen gün artmakta, kara tahta ve tebeşirlerin yerini akıllı tahtalar ve tablet bilgisayarlar almaktadır. Dünya üzerinde bu gibi teknolojik aletler neredeyse eğitimin vazgeçilmez araç gereçleri haline gelmiştir.

Teknolojik aletlerin ders anlatımlarında kullanılması öğrencinin dikkatini derse vermesini kolaylaştırmakta eğitimi daha eğlenceli hale getirmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde eğitimde teknolojik aletlerin kullanılmasının verimliliği artıracığı şüphesizdir. Öte yandan eğitimde fırsat eşitliği yine verimliliği artıracaktır. Bu amaçla ücretsiz olarak kullanıma açılan Eğitim Bilişim Sistemi hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından kullanılabilen bir sosyal eğitim platformudur. İçinde bir çok eğitim hizmetini barındırmakta ve öğrenciler istedikleri zaman istedikleri ders konularına ulaşabilmektedirler. Öte yandan öğretmenler tarafından dersin pekiştirilmesi açısından yardımcı niteliğindedir.

Yapılan çalışma incelendiğinde dünya çapında yaygın olan internetin bilgiye ulaşma konusunda son derece faydalı olduğunu ve kolaylık sağladığını söylemek mümkündür. Yine katılımcılardan alınan cevaplar incelendiğinde proje kapsamında yaşanan en önemli sorunlardan bir tanesi internette yaşanan kopmalar alt yapı yetersizliği olarak göze çarpmaktadır. Söz konusu problem ile ilgili olarak alt yapı

problemlerinin giderilmesi gerekmektedir. Diğer önemli sorun ise EBA'nın içeriğinin öğretmenler tarafından yeterli görülmemesidir. Sosyal bilgiler dersinin çok geniş bir alanı kapsamaya yer alan içeriğin ise belli bir disiplin dışına çıkmamış olması bir sorundur. Bilindik çalışmalar olması ayırt ediciliğini EBA'nın düşürmektedir. EBA kendi içeriğini oluşturup, yenilikçi sistem içinde çoklu zeka kuramına daha uygun bir alt yapı oluşturmalıdır.

Teknolojinin hayatımızla bütünleşik hal aldığı günümüzde eğitimde yapılan bu teknolojik yenilikler bilgiye ulaşabilmeyi kolaylaştıracak bunun doğal sonucu olarak eğitimde verimlilik artacaktır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüşlerinin değerlendirdiği bu çalışma sonucuna göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir;

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim alanında yapılan çalışmalarını takip ettiği ve bu durumun olumlu sonuçlar verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim teknolojileri alanındaki çalışmalara hakim olabilecekleri bir iletişim platformu kurulabilir.
- Öğretmenlerimizin aldığı hizmet içi eğitimler daha verimli hale getirilebilir. Aynı zamanda velilere ve öğrencilere yönelik eğitimlerde verilerek teknoloji kullanım alanında işbirliği sağlanabilir.
- EBA'nın içeriği zengin olmasına rağmen işlevsel değil, içeriğindeki modüller daha işlevsel ve öğrencilerin dikkatini çekecek hale getirilebilir.
- Öğrencilerin seviyelerine uygun hale getirilerek her sınıf düzeyinde kullanımı desteklenebilir. Özellikle 5. Sınıf kademesi için soyut konuların anlatımı EBA içerikleriyle desteklenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'yı derslerde rahat ve esnek olarak kullanabilmeleri için ders saatleri artırılabilir.
- Bu alanda araştırma yapacak kişiler için farklı örneklem grubuyla nitel bir çalışma yapılabilir.
- Sosyal bilgiler derslerinde bu teknolojilerin etkili olmasındaki faktörler veya etkili olamamasındaki nedenler üzerine nitel bir çalışma yapılması sosyal bilgiler alanına ve Fatih Projesi'nin değerlendirilmesine önemli bir katkı sunacaktır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'yı kullanırken yaşadığı alt yapı ve donanım sorunlarının çözümü için okullarda gerekli teknik yapının geliştirilmesi ve

donanımlarının artırılması önerilebilir.

- Sosyal bilgiler dersinin içeriği zengin olması kazanımları da etkilemektedir. Bu sebeple EBA modülleri de kazanımlara uygun içerikler eklenerek zenginleştirilebilir.
- Son olarak araştırmacılara, bu çalışmanın küçük bir alanda yapılmış olması ve çıkan sonuçların da bu alana ait olması nedeniyle farklı yerlerde yeni çalışmalar yapılması önerilir. Bu sayede sosyal bilgiler derslerinde EBA'nın ne derece etkin kullanıldığı farklı örneklem gruplarıyla da ortaya koyulmuş olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, M. (2016). Sosyal bilgilerde teknoloji kullanımı-Teknoloji destekli sosyal bilgiler öğretimi. D. Dilek (Editör). *Sosyal Bilgiler Eğitimi* (s.681). Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, T., Gürbulak, N. ve Sarıçayır, H. (2011). Akıllı tahtalar ve öğretim uygulamaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 457-471.
- Akıncı, A. , Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S. (2012). Bir teknoloji politikası olarak FATİH projesinin başarılı olması için yapılması gerekenler: Bir durum analizi çalışması. Akademik Bilişim Kongresi'nde sunuldu, Uşak.
- Aktepe, V. (2011). Sınıf öğretmenlerinin derslerinde bilgisayar kullanmalarına ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12(3) ,75-92.
- Ateş, M., Çerçi, A. ve Derman, S. (2015). Eğitim bilişim ağında yer alan türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117.
- Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA(Eğitimde bilişim ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altın, H. M. ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 89-105.
- Arıcan, H. (2014). *Tablet bilgisayarın ortaöğretimde kullanımı: Fatih Projesi örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, Z. (2016). *Eğitim bilişim ağı'ndaki matematik dersi içeriğine ilişkin öğretmen görüşleri: Trabzon ili örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aslan, A. (2016). *Türkiye'de çocukların güvenli internet kullanımında 2010-2015 yılları arasındaki değişimler ve uygulamaların yansımaları*. Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aydoğan, Ş. (2016). *Eba destekli öğretimin 4. sınıf öğrencilerinin "ısı-sıcaklık" ve "erime-çözünme" konularında kavram yanlışlarına ve tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Bağcı, H. (2013). *FATİH Projesi Çerçevesinde Ortaöğretim Öğrencilerinin Etkileşimli Tahtaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Banoğlu, K., Madenoğlu, C., Uysal, Ş. ve Dede, A. (2014). Fatih projesine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Eskişehir ili örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 39-58.
- Baykal, A. İ. (2015). *Eğitim bilişim ağı (EBA)*. Eğitimde Fatih Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi.

- Bilici, A., Akdur, T.E., Yıldızbaşı, A., Günday, Ö. ve Çiçek, H. (2011). *Eğitimde FATİH projesinin sağlması öngörülen fayda ve sosyal etkileri*. 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu'nda sunuldu. Elazığ.
- Birişçi, S. ve Uzun, S. Ç. (2014). Matematik öğretmenlerinin derslerinde etkileşimli tahta kullanımına ilişkin görüşleri: Artvin ili örneği. *İlköğretim Online Dergisi*, 13(4), 1278-1295.
- Bolat, Y. (2016). Ters yüz edilmiş sınıflar ve eğitim bilişim ağı (EBA). *Journal of Human Science*, 13(2), 3373-3388.
- Bozkurt, A. ve Altunok, E. (2011). Fatih projesi topyekûn bir dönüşüm projesidir. *Bilişim Dergisi*, 137, 110-117. <http://www.bilisimdergisi.org/> adresinden alınmıştır.
- Buff, D. D. (2012). İnteraktif tahtaların öğrenci başarısı üzerindeki etkilerinin araştırılması (ProQuest PhD thesis). USA: the Curriculum and instruction Program of Tift College of Education, Mercer University. UMI Number: 3528457. Retrieved.
- Büyüköztürk Ş. ve Diğerleri, (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Byars, L. L. ve Rue, L.W. (2003). *Human Resource Management*. New York: Mcgraw-Hill.
- Cengiz, D. (2012). Okullarda teknoloji kullanımı ile beşeri altyapı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı*, 1-3 Şubat, Uşak Üniversitesi.
- Çağlar, E. (2012). *Yeni medya dolayımı eğitim ortamında Fatih Projesi öğretmenlerinin pedagojik uygulamalarının uluslararası öğretmen standartları ile karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiçekli, E. (2014). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin FATİH projesi kapsamında akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleri*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Değer, S., (2016). MEB'in İnternete Ödediği Ücret İnanılmaz, <http://www.guncelegitim.com/haber/10499-mebin-internete-odedigi-ucretinanilmaz.html>. adresinden alınmıştır.
- Demircioğlu, İ. H. ve Turan, İ. (Eds) (2012). *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ankara, Pegem A
- Duran, H. (2012). Öğretmen ve Öğrenci Rollerinin Yeni Eğitim Teknolojileri Karşısındaki Konumu. www.haciduran.com. adresinden alınmıştır.
- Ekici, S. ve Yılmaz, B. (2013). Fatih projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 27 (2), 317-339.
- Engin, A. O., Kaya, M.D. ve Tösten, R. (2010). Bilgisayar destekli eğitim. *Sosyal bilimler enstitüsü*, 5, 69-80.

Eryılmaz, S. ve Salman, Ş. (2014). Fatih projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algıları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi(EJOİR)*, 2(1), 46-63.

FATİH projesi (2018). FATİH Projesi bileşenleri. <https://www.projefatih.com/tag/fatih-projesi-bilesenleri/> adresinden alınmıştır.

Fidan, N. K., Erbasan, Ö. ve Kolsuz, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 626-637.

Güllüpinar, F., Kuzu, A., Dursun, Ö. Ö., Kurt, A. A. ve Gültekin, M. (2013). Milli eğitimde teknoloji kullanımı ve sonuçları: Velilerin bakış açısından fatih projesi'nin pilot uygulamasının değerlendirilmesi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 30, 195-216.

Gürol, M. (Editör). (2006). *Öğretim Teknolojileri Materyal Hazırlama*. Ankara: Akış Yayınları.

Gürol, M., Donmuş, V. ve Arslan, M. (2012). İlköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin Fatih Projesiyle ilgili görüşleri, *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 3(3).

Güvendi, G. M. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (Eba) örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Hiçyılmaz, Y. ve Kayserili, M. (2017). Görsel sanatlar dersinde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir eğitim fakültesi dergisi*, (35), 56-75.

Hörküç, İ. (2014). Fatih projesinin İstanbul ilinde uygulanmasına ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşleri. Yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<http://etwinning.meb.gov.tr/>. adresinden alınmıştır.

<https://www.kobi-efor.com.tr/> adresinden alınmıştır.

Karaçöp, A., Doymuş, K., Doğan, A. ve Koç, Y. (2009). Öğrencilerin akademik başarılarına bilgisayar animasyonları ve Jigsaw tekniğinin etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 211-235.

Karakaya, Ç. (2013). *Fatih Projesi kapsamında pilot okul olarak belirlenen ortaöğretim kurumlarında çalışan kimya öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterlikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karal, H., Aktaş, İ., Turgut, Y. E., Gökoğlu, S., Aksoy, N. ve Çakır, Ö. (2013). Fatih projesine yönelik görüşleri değerlendirme ölçeği: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 325-348.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karataş, A. (2014). *Lise öğretmenlerinin Fatih Projesini uygulamaya yönelik teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterliliklerinin incelenmesi: Adıyaman ili örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Kavak, Y., Arık, G., Çakır, M. ve Arslan, S. (2016). Fatih projesinin ulusal ve uluslararası eğitim teknoloji politikaları bağlamında değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 308-321.
- Kayahan, S. ve Özduran, K. (2016). *İngilizce dersinde uygulanan EBA market mobil yazılımlarına ilişkin öğrenci görüşleri*. Ege Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, İzmir.
- Keleş, E. ve Turan, E. (2015). Öğretmenlerin fırsatları artırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi (FATİH) hakkındaki görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(2), 17-28.
- Kıralı, F. N. (2013). *Fatih Projesi kapsamında dağıtılan Tablet-PC uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaoğlu, B. Ü. (2013). *Lise öğretmenlerinin Fatih Projesi teknolojilerini kullanmaya yönelik öz-yeterlilik inançları: Kayseri ili örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Koçak, Ö. (2013). *Fatih Projesi Kapsamındaki LCD Panel Etkileşimli Tahta İhlara eğitim Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Tutumları (Erzincan İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kurtdede, N. F. (2008). *İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. AKÜ Eğitim Fakültesi, Afyon.
- MEB, (2009). MEB 2010-2014 Stratejik Planı, Ankara
- MEB. (2005). <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx>. adresinden alınmıştır.
- MEB. (2018). <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>. adresinden alınmıştır.
- Noe, R.A. (2002). *Employee Training and Development*. New York: McGraw Hill.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (1999). Uzaktan eğitim yaklaşımında temel eğitim birinci kademe öğretmenlerinin video destekli hizmetiçi eğitim. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(17), 134-141.
- Öcal M. F. ve Şimşek, M. (2017). Matematik öğretmen adaylarının FATİH projesi ve matematik eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 8(1), 91-121.
- Özel, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik tutum ve davranışları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19, 129-144.
- Pala, F., Arslan, H. ve Özdiñç, F. (2017). Eğitim bilişim ağı web sitesinin otantik görevler ve göz izleme ile kullanılabilirliğinin incelenmesi. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 24-38.

- Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, H. B. ve Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakış açısıyla tablet pc ve etkileşimli tahta kullanımı: FATİH Projesi değerlendirmesi. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(3), 1799-1822.
- Salman, Ş. (2013). *Fatih Projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algıları üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sayı, M. F., (2014) Öğrenci ve öğretmenlerin FATİH projesi ile İngilizce kurslarında interaktif tahta kullanımı ve interaktif tahtaların konuşma becerilerine etkilerine karşı tutumları. Master of arts. Çağ University Institute of Social Sciences Department of English Language Teaching.
- Somyürek, S., Atasoy, B. ve Özdemir, S. (2009). Board's IQ : What makes a board smart. *Computers and Edvotion Education*, 53(2). 368-374.
- Şahin, L. ve Güçlü, F. C. (2010). Genel olarak hizmet içi eğitim: ülkeler şirketler topluluğu hizmet içi eğitim süreci ve uygulamaları. *Sosyal Siyaset Konferansları*, 59(2), 217-270.
- Sukardi, M. (1988). Endonezya eyaletinin özel Yogyakarta bölgesinde mesleki teknik öğretmenler için orta öğretim düzeyinde hizmet eğitim analizi. Doktora tezi. The Ohio State University.
- Tankut, Ü.S. (2008). *İlköğretim 7. Sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli eğitimin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çukurova Üniversitesi. Adana.
- Tatlı, C. (2014). *Akıllı tahtaların etkileşim özelliklerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- TBMM, (2012). *Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu Raporu*, S. Sayısı.381, 2. Kısım, 5. Bölüm, 640-741.
- Tutar, M. (2015). *Eğitim bilişim ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Türel, Y.K. (2012). Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik olumsuz tutumları: Problem ve ihtiyaçlar. *İlköğretim Online*, 11(2), 423-439.
- Türel, S. (2010). Yeni nesil hizmet içi eğitim modeli, Milli Eğitim Bakanlığı'nda Hizmet İçi Eğitimin Yeniden Yapılandırılması Panel ve Çalışmayı, 07-08 Mayıs, Ankara.
- Tüysüz, C. ve Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 279-296.
- www.eba.gov.tr, adresinden alınmıştır.
- Ünal K. (2015) “ Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminde akıllı tahta kullanımına yönelik öğrenci görüşleri” Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Usluel, Y., Mumcu, F. ve Demiraslan, Y. (2007). Öğrenme-öğretme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojileri: Öğretmenlerin Entegrasyon süreci ve engelleriyle ilgili görüşleri. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 164-178.
- Yaşaroğlu C. (2018). Öğretmenlerin FATİH projesinden beklentileri ile proje hakkındaki önerilerinin incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(8), 147-160.
- Yeni Palabıyık, P. (2013). *Hizmet içi İngilizce öğretmenlerinin teknoloji entegrasyonu ile ilgili öz-yeterlilik inanışları: Fatih projesinden alıntılar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Yegitek (2017). FATİH projesi (Pardus kullanımı) kursu. http://yegitek.meb.k12.tr/icerikler/fatih-projesi-pardus-kullanimi-kursu_3542060.html adresinden alınmıştır.
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Horzum, M. Barış, (Güz 2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. *Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 103-121.
- Yörük, T. (2013). *Genel lise yöneticileri, öğretmenleri ve öğrencilerin teknolojiye karşı tutumları ve eğitimde Fatih Projesinin kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Z-Kitap. www.z-kitap.com. <http://www.z-kitap.com/fatih-projesi/> adresinden alınmıştır.

EKLER**Ek 1. Özgeçmiş**

Adı Soyadı	Düriye Aydan DEMİRÇELİK
Kişisel Bilgiler	Uyruğu: T.C. Doğum Tarihi ve Yeri:01/01/1988 Tokat / Zile İletişim Bilgileri Tel: 0 5077508660 E-posta: demircelikaydan@gmail.com
Öğrenim Bilgileri	Lise: 2001-2004 Zile Dinçerler Lisesi Lisans: 2005–2009 Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
İş Deneyimi	2010–2011: Tokat/ Zile Yalın yazı Ortaokulu 2013-2014: İstanbul/Sultangazi Mehmetcik Ortaokulu 2014-2018: Yozgat/Çekerek Fakıdağ Ortaokulu 2019- Halen: Tokat/Zile İğdir Ortaokulu